

Informacija o realizaciji aktivnosti i projekata koji se realizuju kroz sistem indirektnog i decentralizovanog upravljanja IPA fondovima

1. Ključne aktivnosti sprovedene tokom III kvartala 2019. godine u okviru indirektnog upravljanja IPA fondovima

Tokom III kvartala 2019. godine, sprovedene su redovne aktivnosti propisane priručnicima o procedurama po utvrđenim rokovima, u cilju efikasne implementacije akreditovanih zadataka i obaveza. Nacionalni službenik za ovjeravanje je vršio konstantan nadzor nad datim aktivnostima kako bi se uvjerio da se u okviru IPA finansijskog okvira za programe pretpristupne podrške u okviru IPA II perspektive, aktivnosti sprovode redovno i efektivno i time doprinosi održavanju stabilnosti uspostavljenog sistema.

Najvažnije aktivnosti predstavljene su u tabeli u nastavku a detaljnije razrađene nakon tabelarnog prikaza, period jul – septembar 2019. godine:

Br.	Ključne IPA aktivnosti – III kvartal
1.1	Priprema i dostavljanje Izvještaja Nacionalnog službenika za ovjeravanje o napretku sa presjekom svih aktivnosti na polugodišnjem nivou nadležnom direktoratu Evropske Komisije (DG NEAR) kao i svim nadležnim tijelima za sprovođenje aktivnosti u okviru indirektnog upravljanja pretpristupnim fondovima
1.2	Održavanje redovnog polugodišnjeg panela za rizike i aktivna komunikacija sa tijelima u dijelu politike upravljanja ljudskim resursima
1.3	Priprema materijala od strane IPA tijela i kontrola dokumentacije za potrebe misije nadležnog direktorata DG NEAR (9. – 13. septembar)
1.4	Praćenje Ključnih indikatora uspješnosti dostavljenih od strane implementacionih agencija i Ključnih indikatora rizika dostavljenih od svih ostalih IPA jedinica
1.5	Analiza kadrovskih kapaciteta u implementacionoj agenciji – Upravi javnih radova i Jedinici za implementaciju projekata u Ministarstvu finansija
1.6	Praćenje efekata motivacione politike kroz primjenu Odluke o dodatku na zaradu za IPA službenike
1.7	Dalje postupanje i praćenje usvajanja Akcionog plana u domenu implementacije politike bezbjednosti prema standardu ISO 27002
1.8	Uspostavljenje elektronskog sistema za prijavljivanje slučajeva nepravilnosti/prevara u domenu korišćenja IPA sredstava (IMS)

1.1 Priprema i dostavljanje Izvještaja Nacionalnog službenika za ovjeravanje o napretku sa presjekom svih aktivnosti na polugodišnjem nivou nadležnom direktoratu Evropske Komisije (DG NEAR) kao i svim nadležnim tijelima za sprovođenje aktivnosti u okviru indirektnog upravljanja pretpristupnim fondovima

Na početku III kvartala, Nacionalni službenik za ovjeravanje je sa Direktoratom za upravljačku strukturu pripremio i dostavio nadležnom direktoratu DG NEAR, Izvještaj o napretku koji pokriva aktivnosti sprovedene u periodu od 1. januara do 30. juna 2019. godine. Polugodišnji presjek aktivnosti je prikazan u okviru izvještaja koji je rezultat utvrđene prakse između DG NEAR-a i upravljačke strukture, kako bi se ukazalo na praćenje sistema i regularno i redovno sprovođenje aktivnosti. Osnovni cilj dostavljenog izvještaja jeste pružanje uvjerenropskoj komisiji o funkcionalnosti sistema uspostavljenog za indirektno upravljanje i kontinuirano praćenje toka implementacije, sa ciljem da se svaki rizik ili uočena slabost u sistemu otkloni u što kraćim rokovima.

Važno je istaći da je u izvještaju evidentirano da se implementacija programa u okviru IPA II perspektive sprovodi po planovima, bez većih prepreka i problema. Sva uključena IPA tijela na vrijeme uočavaju

eventualne nedostatke i teže postizanju stabilnog nivoa funkcionisanja, prvenstveno internog sistema svoje jedinice a samim tim i boljem funkcionisanju cjelokupnog IPA sistema. S obzirom da nema većih i značajnijih opterećenja u implementaciji, sami izvještaj daje osvrt i na kadrovska pitanja kao i modalitete sprovođenja motivacione politike i obuka, kako bi se kontrolisalo stanje trenutno angažovanih kadrova i dovelo do poboljšanja djelovanja sistema u ovom dijelu. Kroz izvještaj je predložena i analiza postojećeg sistema otvorenih nalaza internih i eksternih revizija, informacija iz svakodnevne komunikacije sa IPA službenicima i pružen detaljan presjek na bazi izvršenih mjerenja ključnih indikatora rizika i ključnih indikatora uspješnosti. Imajući u vidu da navedeni indikatori daju osvrt na polugodišnje aktivnosti svih tijela i takođe pružaju uvid u sprovedene aktivnosti na bazi postavljenih pondera, NAO Izvještaj o napretku je dao konkretan prikaz do sada preduzetih aktivnosti sa obavezom daljeg praćenja i jačanja kapaciteta i sistema u djelovima u okviru kojih su uočeni nedostaci.

1.2 Održavanje redovnog polugodišnjeg panela za rizike i aktivna komunikacija sa tijelima u dijelu politike upravljanja ljudskim resursima

U skladu sa rasporedom aktivnosti propisanim Priručnikom o procedurama, 25. jula 2019. godine održan je redovni panel službenika za upravljanje rizicima u 2019. godini, na nivou tijela uključenih u implementaciju programa kroz IPA perspektivu II. Prije samog održavanja panela, IPA tijela su bila u obavezi dostaviti relevantne anekse važećih procedura i set dokumentacije koji je vezan za upravljanje rizicima. Na samom panelu su prisustvovali službenici imenovani za upravljanje rizicima koji su koordinatoru za rizike, imenovanom u okviru Direkcije za nadgledanje sistema, predstavili konkretan status svih aktivnosti, postojećih i potencijalnih rizika u okviru implementacije u njihovoj nadležnosti. Nakon održanog panela, kreirana je zabilješka sa istog, u kojoj je tabelarno prikazan status po oblastima u kojima su utvrđene slabosti kao i ključni nedostaci na koje nadležna tijela moraju reagovati u što kraćem roku. Kroz analizu rizičnih polja, na temelju informacija sa održanog panela, ističu se sljedeće slabosti u sistemu za koje je tek potrebno preduzeti korektivne radnje u okviru politike ljudskih resursa:

- Nedostatak kadra;
- Smanjena efikasnost rada IPA jedinica usljed prevelike opterećenosti pojedinačnih službenika;
- Nedovoljna obučenost kadrova za specifična IPA polja;
- U okviru implementacije projekata, evidentirani su rizici u dinamici ugovaranja i implementacije akcionih programa.

1.3 Priprema materijala od strane IPA tijela i kontrola dokumentacije za potrebe misije nadležnog direktorata DG NEAR na (9.–13. septembar)

Direktorat za upravljačku strukturu je, zajedno sa nadležnim IPA jedinicama, pristupio aktivnostima koje se odnose na pripremu za predstojeću misiju DG NEAR, primarno planiranu u julu 2019. godine a pomjerenu za septembar 2019. godine. Tokom revizorske misije DG NEAR, diskutovano je o daljim aktivnostima koje je neophodno preduzeti po otvorenim revizorskim nalazima. Predviđeno je dalje postupanje kroz značajne korektivne radnje do kraja 2019. godine kako bi svi nalazi bili blagovremeno i adekvatno tretirani. Misija je imala za cilj sticanje uvjerenja u ispunjenost preduslova za prenošenje odgovornosti nad upravljanjem programima podrške IPA II. Dodatno, tokom misije je izvršeno i praćenje ranije utvrđenih revizorskih nalaza kroz tretman korektivnih radnji koje su u prethodnom periodu preduzete.

Nacionalni službenik za ovjeravanje i Direktorat za upravljačku strukturu su dali kratak osvrt na već preduzete aktivnosti kao i plan budućih koraka u cilju potpunog otklanjanja utvrđenih nedostataka. Polja u kojima su utvrđene slabosti a koje je neophodno dalje pratiti i eliminisati u budućem periodu jesu:

- Konstantno nadgledanje i održivost rezultata implementacije;
- Neophodnost racionalizacije u domenu preklapanja revizija;
- Argumentovanje i tretman odgovora na izdate nalaze revizorskih institucija;
- Kadrovski kapaciteti (Uprava javnih radova, Jedinica za implementaciju projekata u Ministarstvu finansija i IPARD agencija) i
- Neophodnost unaprijeđenja kapaciteta Jedinica unutrašnje revizije.

U segmentu prepoznatih nedostataka, napravljeni su planovi sa konkretnim prijedlogom aktivnosti koje je neophodno preduzeti tokom IV kvartala 2019. godine, s obzirom na obavezu zatvaranja revizorskih nalaza na bazi komunikacije sa revizorima nadležnog direktorata DG NEAR. Revizori nadležnog direktorata Evropske Komisije (DG NEAR) su na završnom sastanku evidentirali značajan progres funkcionisanja IPA sistema, sa naglaskom na obezbjeđenje stabilnog okvira u dijelu kapaciteta zaposlenih službenika na IPA pozicijama. Dalje je ukazano na neophodne korektivne radnje u poljima za koje smatraju da postoji prostor za dalje poboljšavanje. Utvrđena polja za dalje korektivne radnje i preporuke će biti izdate u finalnom izvještaju revizora.

1.4 Praćenje Ključnih indikatora uspješnosti dostavljenih od strane implementacionih agencija i Ključnih indikatora rizika dostavljenih od svih ostalih IPA jedinica

Ključni indikatori uspješnosti i rizika su mjereni u svim IPA tijelima na bazi osnovnih kontrolnih kriterijuma prepoznatih Okvirnim sporazumom. Ovi indikatori značajnije doprinose eliminaciji uočenih rizika i omogućavaju blagovremene reakcije kroz korektivne radnje do konačne eliminacije rizika.

Direktorat za upravljačku strukturu je izvršio polugodišnje mjerenje Ključnih indikatora rizika i uspješnosti koji su dostavljani od strane IPA tijela, početkom III kvartala, za godišnje i višegodišnje akcione programe i programe prekogranične saradnje i program ruralnog razvoja.

Glavna polja koja bi se mogla tretirati kao kritična i u kojima je uočena potreba za dodatnim aktivnostima u drugoj polovini 2019. godine na osnovu izmjerenih Ključnih indikatora rizika su: nedostatak kadrova, niska stopa obučenosti novoangažovanog kadra na nivou IPA sistema i potreba za realizacijom obuka, uočavanje i ukazivanje na visoko-rangirane rizike u implementaciji za koje su konkretne mjere za eliminaciju i smanjenje diskutovani na panelu za rizike krajem jula 2019. godine kao i visoka stopa otvorenih nalaza i izdatih preporuka koje nijesu sprovedene

1.5 Analiza kadrovskih kapaciteta u implementacionoj agenciji – Upravi javnih radova i Jedinici za implementaciju projekata u Ministarstvu finansija

Jedan od aktivnih izazova, koji se kontinuirano ponavlja u IPA strukturi, podrazumijeva veoma rizične kadrovske kapacitete u Ugovornom tijelu – Upravi javnih radova. Ovo pitanje je označeno i kao nalaz visokog rizika u Izvještaju revizora DG NEAR. Imajući u vidu da je kadrovsko pitanje u Upravi javnih radova imalo kritičan tretman u svim izvještajnim periodima, preduzete su određene korektivne radnje po pitanju zapošljavanja 10 službenika, koji su zaduženi isključivo za obavljanje IPA poslova, a sve sa ciljem obezbjeđivanja nesmetane i efikasne realizacije IPA zadataka.

NAO je sproveo analizu administrativnih kapaciteta UJR i dostavio Informaciju o uočenim nedostacima na bazi kojih su službenici UJR preduzeli korektivne radnje. Izuzetno je važno rješavanje pitanja angažmana službenika UJR koji su angažovani na određeno vrijeme kroz potpisane ugovore o djelu. Ova činjenica je posebno značajna kada se radi o obezbjeđenju kontinuiteta preuzetih radnih obaveza u dijelu specifičnih IPA aktivnosti. Dodatno, za nove službenike UJR je, na temelju personalnih procjena za neophodnim obukama, pripremljen i dostavljen poseban plan obuka sa realnim uvjerenjem u realizaciju istih tokom IV kvartala 2019.

godine. Pored toga, u Upravi javnih radova je najavljeno da je u nacrtu novog Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji predviđeno 91 radno mjesto, od kojih je 39 sistematizovanih mjesta za obavljanje IPA zadataka. U skladu sa tim, Uprava javnih radova će nakon donošenja iste, pokrenuti procedure za objavljivanje internih i javnih oglasa za dalje kadrovska jačanje.

Evidentan manjak kadrovskih kapaciteta je i dalje prisutan i u **Jedinici za implementaciju projekata u Ministarstvu finansija, koja u ovom trenutku prepoznaje postojanje isključivo Visokog programskog službenika, što značajno otežava funkcionisanje ove organizacione jedinice.** Visoki programski službenik je tokom maja 2019. godine obezbijedio saglasnost Ministra finansija za zapošljavanje jedne osobe putem javnog konkursa. Implementacija ove mjere biće dalje praćena. Do kraja III kvartala će, u okviru Jedinice za implementaciju projekata u Ministarstvu finansija, otpočeti angažman dva službenika na osnovu ugovora o djelu, čiji će uvodni dio obučavanja pratiti Visoki Programski službenik i Direktorat za upravljačku strukturu.

Situacija koja se odnosi na kadrovske kapacitete u ostalim IPA tijelima je stabilna i adekvatno doprinosi kontinuitetu poslovanja i poštovanju principa kontrole 4 oka shodno specifičnim IPA zahtjevima.

1.6 Praćenje efekata motivacione politike kroz primjenu Odluke o dodatku na zaradu za IPA službenike

Odluka o dodatku na osnovnu zaradu za obavljanje poslova na radnim mjestima za indirektno/direktno i podijeljeno upravljanje sredstvima pretpristupne podrške (IPA) je veoma bitan vid realizacije motivacione politike i razrađuje politiku nagrađivanja za poslovne angažmane u dijelu implementacije IPA, a u skladu sa ostvarenim rezultatima u radu.

NAO kontinuirano prati efekte usvojene Odluke kao i način primjene Odluke na mjesečnom nivou svih IPA institucija, sa ciljem adekvatnog uvida u rezultate koje ova Odluka proizvodi kada se radi o održavanju kontinuiteta u kadrovskim kapacitetima, povećanju učinkovitosti i parametara uspješnosti.

Drugi vid motivacione politike odnosi se na pružanje obuka u relevantnim oblastima. Na osnovu IPA polja gdje je utvđena edukacija neophodna, razvijen je konkretan plan daljeg organizovanja obuka

1.7 Dalje postupanje i praćenje usvajanja Akcionog plana u domenu implementacije politike bezbjednosti prema standardu ISO 27002

Vlada Crne Gore je u decembru 2018. godine usvojila **Informaciju o upravljanju politikom bezbjednosti na osnovu ISO 27002.** Imajući to u vidu, Ministarstvo javne uprave je, u saradnji sa Nacionalnim službenikom za ovjeravanje, formiralo Radni tim čiji je zadatak bio da pripremi **prijedlog Akcionog plana** za upravljanje politikom IT bezbjednosti u domenu standarda ISO 27002 koji će se dostaviti Vladi na razmatranje. U dijelu IPA aktivnosti, Ministarstvo finansija je odredilo službenika koji će obavljati funkciju **nacionalne kontakt tačke** u komunikaciji sa Evropskom komisijom o aktivnostima na sprovođenju mjera Akcionog plana za upravljanje politikom IT bezbjednosti u domenu standarda ISO 27002.

Implementacija Akcionog plana predviđena je u periodu 2019. godina – 2022. godina sa aktivnostima za koje je neophodno uključenje nezavisne konsultantske institucije koja će posjedovati specifična iskustva u toj oblasti. Finansiranje određenih mjera ovog Akcionog plana predviđa značajne troškove koje je neophodno blagovremeno planirati od strane Ministarstva javne uprave, kako bi se standardi bezbjednosti poslovanja u potpunosti ispoštovali do konačnog datuma implementacije.

Nadograđeni Akcioni plan IT ISO 27002 je podnijen na uvid Evropskoj komisiji 5. jula 2019. godine. Na bazi datih smjernica revizora DG NEAR isti će biti finalno usaglašen i podnijen Vladi Crne Gore na usvajanje u IV kvartalu 2019. godine.

1.8 Uspostavljanje elektronskog sistema za prijavljivanje slučajeva nepravilnosti/prevara u domenu korišćenja IPA sredstava (IMS)

Strategija za borbu protiv prevara i upravljanje nepravilnostima za period 2019. godina – 2022. godina i prateći Akcioni plan usvojeni su na sjednici Vlade Crne Gore od 6. juna 2019. godine, a implementacija aktivnosti navedenih u Akcionom planu sprovodi se u skladu sa predviđenim rokovima.

Nakon obuke službenika nadležnih za upravljanje nepravilnostima na temu korišćenja uspostavljenog elektronskog sistema za prijavljivanje slučajeva nepravilnosti/prevara u domenu korišćenja IPA sredstava, pristupilo se instaliranju softvera sistema nadležnim tijelima (IMS).

Blagovremeno se obavljaju dnevne aktivnosti i izvještavanja kroz IMS sistem u skladu sa pristiglim slučajevima.

2. Glavne aktivnosti u dijelu ugovaranja i implementacije pojedinačnih programa podrške IPA II

2.1 Godišnji akcioni program za 2014. godinu (CAP 2014)

U okviru Godišnjeg akcionog programa za 2014. godinu (CAP 2014), od ukupno potpisanih 25 ugovora, od kojih je u okviru nadležnosti Direktorata za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći 23 ugovora, završena je realizacija 7 projekata/govora, jedan ugovor je raskinut, dok je sprovođenje 15 projekata ugovora u toku. Nadalje, u toku je sprovođenje i 2 ugovora u nadležnosti Uprave javnih radova.

Dodatno, kroz CAP 2014 realizovani su i tzv. Programi Unije, koji predstavljaju vid donacije za plaćanje dijela učešća u Programima Unije u kojima Crna Gora učestvuje. Imajući u vidu dostupna sredstva i potpisane ugovore, Oostvarenac je su ušteda uštede EU sredstava u iznosu od 891,988.78830.540 EUR na nivou Programa, a od strane Delegacije EU je potvrđeno da se ova sredstva mogu iskoristiti za produženje trajanja i opsega postojećih ugovora, shodno pravilima Finansijskog sporazuma za CAP 2014.

U toku je definisanje dodatnih potreba za podrškom od strane linijskih ministarstava.

Ugovoreni projekti se, u najvećoj mjeri, sprovode predviđenom dinamikom.

2.2 Godišnji akcioni program za 2016. godinu (CAP 2016)

U dijelu implementacije Godišnjeg akcionog programa 2016, aktivnosti ne odstupaju od predviđenih rokova.

Izmijenjenim akcionim dokumentom za sektor Konkurentnost i inovacije, te inoviranim planom javnih nabavki, predviđeno je da CFCU realizuje ukupno 9 projekata u okviru navedenog Programa. U okviru Godišnjeg akcionog programa 2016 (CAP 2016) Uprava javnih radova realizuje 10 projekata u okviru oblasti Životna sredina i klimatske akcije, i to pet ugovora o uslugama, četiri ugovora o nabavci opreme (robe) i jednu grant šemu.

2.3 Godišnji akcioni program za 2017. godinu (CAP 2017)

Ukupna vrijednost programa čije je sprovođenje u nadležnosti CFCU-a je 2,89 miliona € i odnosi se na sprovođenje Instrumenta za evropsku integraciju, dok Uprava javnih radova realizuje 7 projekata iz oblasti saobraćaja.

U dosadašnjem periodu nijesu prepoznati rizici za sprovođenje navedenog programa.

2.4 Godišnji akcioni program za 2018. godinu (CAP 2018)

Evropska komisija je 5. decembra 2018. godine usvojila Odluku o povjeravanju upravljanja Godišnjim akcionom programom za 2018. godinu, koji će biti fokusiran na sektore demokratije i upravljanja, vladavine prava, konkurentnosti, inovacija, poljoprivrede i ruralnog razvoja, obrazovanja, zapošljavanja i socijalne politike i u dijelu nagrade za učinak (tzv. performance reward) na oblast zdravstvene zaštite.

Na osnovu aktivnosti koje se odnose na podnošenje zahtjeva za povjeravanje izvršenja budžetskih zadataka, koji je upućen Evropskoj komisiji, u aprilu 2019. godine, Evropska komisija je sa svoje strane potpisala Finansijski sporazum i u narednom periodu se očekuje potpisivanje i sa crnogorske strane, čime se i formalno stiču uslovi za zvanično otpočinjanje sprovođenja procedura za ugovaranje i formalno otpočinjanje rokova za finansiranje i sprovođenje.

2.5 Sektorski operativni program za zapošljavanje, obrazovanje i socijalnu politiku 2015-2017 (SOPEES 2015-2017)

U okviru navedenog programa, u nadležnosti CFCU-a, 13 ugovora je u različitim fazama sprovođenja tenderske procedure, 4 ugovora su u fazi finalizacije za potpisivanje ugovora dok se 4 ugovora regularno implementiraju.

Kada je u pitanju sprovođenje navedenog Programa, treba napomenuti da je država u obavezi da opredijeljena sredstva za njegovu realizaciju potroši poštujući pravilo $n+5$, u skladu sa Odlukom Evropske komisije i Finansijskim sporazumom. To znači da se sredstva opredijeljena kroz programsku 2015. godinu (5.882.352,00 EUR) moraju utrošiti do kraja 2020. godine, sredstva opredijeljena kroz programsku 2016. godinu (5.823.529,41 EUR) do kraja 2021. godine, a sredstva opredijeljena kroz programsku 2017. godinu (6.294.117,65 EUR) do kraja 2022. godine. U slučaju da sredstva ne budu ugovorena i isplaćena u navedenim rokovima, dolazi do nemogućnosti potrošnje dijela dostupnih sredstava EU. Takođe, treba istaći da se ugovorene obaveze moraju poštovati, što dalje implicira da se iznosi koji se ugovore, a ne utroše u navedenim rokovima, moraju finansirati iz državnog budžeta.

Implementacija predmetnog Programa realizuje se u skladu sa principima obračunskog računovodstva, te troškovi avansnog plaćanja ne predstavljaju stvarno nastali trošak, pa će isti, po ovom osnovu, zavisiti od dinamike potrošnje sredstava od strane ugovarača/korisnika kao i prihvatljivosti nastalih troškova.

U tom smislu, od ukupno 11,8 miliona EUR čije je plaćanje predviđeno do kraja 2020. godine, 9 miliona EUR predstavljaju avansna plaćanja, koja moraju biti utrošena i opravdana od strane ugovarača/korisnika da bi se mogla sertifikovati prema Evropskoj komisiji.

Uprava javnih radova ima ulogu Implementacione agencije za aktivnost koja predviđa jedan infrastrukturni projekat koji se tiče uključivanja marginalizovanih grupa u obrazovni sistem. ***U okviru 3 ugovora u vezi sa infrastrukturnim projektom, utvrđena su kašnjenja u dostavljanju tenderske dokumentacije sa naznakom daljih probijanja rokova.***

2.6 Programi prekogranične saradnje

Implementacija programa prekogranične saradnje (finansijske alokacije za 2014. i 2015. godinu) se odvija po planiranoj dinamici. Drugi programi za oba poziva su zatvoreni (finansijska alokacija za 2016. i 2017. godinu). Evidentirana je neophodnost rješavanja pitanja oslobađanja od PDV-a za korisnike sa teritorije Albanije u okviru CBC Programa Crna Gora-Albanija. Određeni operativni rizici u dijelu implementacije ovih programa izloženi su u dijelu II ove Informacije.

U izvještajnom periodu pripremljena i je poslata na odobrenje Delegaciji Evropske unije u Crnoj Gori aplikacija za novi *Projekat tehničke podrške programima prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija i Crna Gora – Kosovo 2014-2020*, koji će biti realizovan u formi granta, za period od 15. decembra 2019. do 14. decembra 2022. godine.

III Status aktivnosti u dijelu ugovaranja i implementacije programa i projekata IPA II

IPA program	Ključni rizici/Aktivnosti/Korektivne radnje
Godišnji akcioni program 2014	Ugovoreni projekti, u najvećoj mjeri, se sprovode predviđenom dinamikom. U okviru implementacije ovog programa, završeno je 7 projekata dok je 17 još uvijek u toku implementacije. Završen je tvining ugovor, 3 ugovora o nabavci opreme i 3 ugovora o uslugama. Imajući u vidu da je rok propisan Finansijskim sporazumom za završavanje faze implementacije 10. decembar 2021.godine, svako produženje implementacionog perioda će imati za posljedicu potencijalne troškove koji će se morati nadoknaditi iz nacionalnog budžeta. S obzirom da je dužina trajanja određenih projekata 36 mjeseci, sporni su oni ugovori kojima je započeta implementacija kasnije od planiranog. CFCU je već preduzeo korektivne radnje u smislu pregovora sa ugovaračima o potencijalnom ubrzanju sprovođenja aktivnosti i skraćanju roka za implementaciju. <u>Ključni rizici:</u> Usljed kašnjenja u ugovaranju koje je bilo evidentno tokom 2018. godine, dostupan period za implementaciju je skraćen, tj. svi ugovori moraju biti završeni do kraja 2021. godine. To implicira obavezu redovnog praćenja implementacije ugovorima predviđenih aktivnosti, potrošnje sredstava i blagovremenih reakcija u slučaju odstupanja od planirane dinamike. Dinamički planovi se redovno nadgledaju od strane Direktorata za upravljačku strukturu.
Godišnji akcioni program 2016	U nadležnosti CFCU-a predviđena je realizacija ukupno 9 projekata u okviru navedenog Programa. U periodu III kvartala su preduzete pojačane aktivnosti u cilju izbjegavanja visokog rizika od neblagovremenog potpisivanja ugovora u okviru navedenog Programa. U prethodnom periodu je pokrenuta tenderska procedura za 5 ugovora u okviru ovog Programa, tenderska dokumentacija za 3 ugovora je i dalje u pripremi, a CFCU je u konstantnoj komunikaciji sa Jedinicom za implementaciju projekata Ministarstvom ekonomije u vezi sa izradom i unaprijeđenjem dokumentacije. Za jedan ugovor iz ovog Programa (grant šema za podršku malim i srednjim preduzećima) još nije dostavljena dokumentacija, a njeno dostavljanje CFCU-u je planirano za kraj oktobra 2019. godine. <u>Imajući u vidu da je proteklo 20 mjeseci od potpisivanja Finansijskog sporazuma, neophodno je u što kraćem roku otpočeti sa realizacijom preostalih tenderskih procedura za ugovore iz ovog Programa, u cilju izbjegavanja rizika od neblagovremenog potpisivanja ugovora u okviru navedenog Programa, i u kasnijoj fazi skraćanja roka za implementaciju.</u>

IPA program	Ključni rizici/Aktivnosti/Korektivne radnje
	U okviru Godišnjeg akcionog programa 2016 (CAP 2016) Uprava javnih radova realizuje 10 projekata u okviru oblasti životna sredina i klimatske akcije, i to pet ugovora o uslugama, četiri ugovora o nabavci opreme (robe) i jednu grant šemu. <u>Za jedan ugovor o uslugama je potpisivanje predviđeno tokom septembra 2019. godine, dok je za ugovore o uslugama kojima proces evaluacija pristiglih ponuda mora otpočeti što prije, važno evidentirati hitnost formiranja Evaluacionih komisija. Za ugovore o nabavkama je važno istaći da priprema tenderske dokumentacije proističe iz dinamike implementacije ugovora o uslugama.</u> <u>Za grant šemu je važno istaći</u> da se dostavljanje doradene tenderske dokumentacije od strane Ministarstva održivog razvoja i turizma se planira sredinom septembra, nakon čega će se još jednom poslati u Delegaciju na odobrenje. <u>Ključni rizici:</u> - Rizik postoji u uspješnosti ugovaranja svih projekata predviđenih ovim programom. Naime, u okviru tri ugovora o uslugama predviđena je izrada tenderske dokumentacije za sva četiri ugovora o nabavci opreme. Stoga, potrebno je proces ugovaranja o uslugama sprovesti u što kraćem periodu, kako bi se ispoštovali planirani rokovi za ugovaranje nabavki. - Takođe, za tri projekta je neophodno da se imenuju Evaluacione komisije kako bi proces evaluacije već pristiglih aplikacija i ponuda otpočeo. Naime, još uvijek se čeka odgovor nadležnih direktorata Ministarstva održivog razvoja i turizma na zahtjeve za imenovanje članova Evaluacionih komisija u domenu preciznih nadležnosti. Usljed navedenog projekti se ne realizuju prema planiranim dinamičkim planovima.
Godišnji akcioni program 2017	Ukupna vrijednost programa čije je sprovođenje u nadležnosti CFCU-a je 2,89 miliona EUR, i odnosi se na sprovođenje Instrumenta za evropsku integraciju. U dosadašnjem periodu, pokrenut je tenderski postupak za 2 ugovora a priprema tenderske dokumentacije za još 4 ugovora o uslugama je u toku. U dosadašnjem periodu nijesu prepoznati rizici za sprovođenje navedenog programa. U okviru Godišnjeg akcionog programa za 2017. godinu (CAP 2017) Uprava javnih radova realizuje 7 projekata iz oblasti saobraćaja, i to: - <i>Tehnička podrška u jačanju kapaciteta i usklađivanju nacionalnog zakonodavstva sa EU legislativom u sektoru transporta</i> - Evaluacioni izvještaj je poslat EU Delegaciji na odobrenje. - <i>Tehnička podrška za pripremu investicionih projekata u sektoru saobraćaja u Crnoj Gori</i> - Otvaranje ponuda je održano 10.09.2019. godine i process evaluacije je u toku. - <i>Izrada Glavnog projekta i nadzor radova za adaptaciju i rekonstrukciju pogranične željezničke stanice u Bijelom Polju</i> - Rok za dostavljanje ponuda bio je 22.07.2019. godine. Pristigla je jedna ponuda koja nije bila ispravna, tako da je tenderska procedura ponovo poništena. Planirano je pokretanje nove tenderske procedure i u toku je dorada tenderske dokumentacije i modifikacija selekcionih kriterijuma.

IPA program	Ključni rizici/Aktivnosti/Korektivne radnje
	- <i>Revizija Glavnog projekta za adaptaciju i rekonstrukciju pogranične željezničke stanice u Bijelom Polju</i> - Procijenjena vrijednost ugovora iznosi 10.000 EUR. Projektni zadatak i Contract Notice su dostavljeni Upravi javnih radova dana 05.06.2019. godine, od strane Ministarstva saobraćaja i pomorstva. Nakon dopune i kompletiranja ostatka tenderske dokumentacije, ista je upućena EU Delegaciji na odobrenje. Ocijenjeno je da je kvalitet tenderske dokumentacije odgovarajući, međutim EU Delegacija je istu suspendovala, kako bi se izbjegla situacija da se ugovor o izradi projektne dokumentacije (gore pomenuti) potpiše tek nakon potpisivanja ugovora o reviziji iste. - <i>Izvođenje radova na adaptaciji i rekonstrukciji pogranične željezničke stanice u Bijelom Polju</i> - procijenjena vrijednost ugovora iznosi 1.165.000 EUR. Nacrtna tenderska dokumentacija biće završen nakon revizije Glavnog projekta. - <i>Nabavka opreme za zaštitu mora od zagađenja</i> - Nakon ispravke tehničkih nedostataka dokumentacije i usaglašavanja tehničkih specifikacija opreme, ista je odobrena od strane Delegacije EU i tender je raspisan dana 12.07.2019. godine. Rok za dostavljanje ponuda je 24.09.2019. godine. - <i>Nabavka opreme za informacijski sistem za nadzor prometa plovila (VTMIS)-faza II, uspostavljanje "National Maritime Single Window" (NMSW) i revitalizaciju pomagala za navigacione objekte</i> – Priprema tenderske dokumentacije za ovaj projekat vezana je za ugovor Tehnička podrška za pripremu investicionih projekata u sektoru saobraćaja u Crnoj Gori i u zavisnosti od istog će se dalje realizovati.
Sektorski operativni program za obrazovanje, zapošljavanje i socijalnu politiku (SOPEES 2015-2017)	U prethodnom periodu potpisano je 11, od ukupno 22 ugovora iz nadležnosti CFCU-a, dok je priprema za potpisivanje 1 ugovora o uslugama i 1 grant šeme u toku (planirano je potpisivanje 9 ugovora sa uspješnim korisnicima u okviru navedene grant šeme). Ocjenjivanje projekata je u toku za 2 ugovora, a tenderska procedura je pokrenuta za 3 ugovora. <u>Tenderska procedura još nije pokrenuta za 3 ugovora. U pitanju su 2 ugovora o nabavci opreme, za koje je prepoznato značajno kašnjenje u dostavljanju tenderske dokumentacije od strane Ministarstva prosvjete i 1 ugovor o uslugama za koji je tenderska dokumentacija suspendovana od strane DEU i neophodno je njeno unaprijedenje od strane Ministarstva za ljudska i manjinska prava.</u> Dodatno, objava za 1 grant šemu, u nadležnosti Ministarstva rada i socijalnog staranja, je planirana tokom 2020.godine. Ministarstvo rada i socijalnog staranja se obavezalo da će nacrt Uputstva za aplikante pripremiti i dostaviti CFCU-u do kraja tekuće godine. Kada je u pitanju sprovođenje navedenog Programa, treba napomenuti da je država u obavezi da opredijeljena sredstva za njegovu realizaciju potroši poštujući <u>pravilo n+5</u>, u skladu sa Odlukom Evropske komisije i Finansijskim sporazumom. <u>Dodatni rizik predstavljaju grant šeme u okviru kojih je planirano potpisivanje više grant ugovora sa periodom implementacije između 6 i 24 mjeseca, što značajno može da utiče na dinamiku trošenja sredstava iz prve alokacije, obzirom na pravila koja važe.</u>

IPA program	Ključni rizici/Aktivnosti/Korektivne radnje
	Imajući u vidu navedeno, u ovom trenutku nije moguće precizno odrediti iznos sredstava koji će biti utrošen skladu sa n+5 pravilom. Prepoznato značajno kašnjenje u dostavljanju tenderske dokumentacije ugovore u nadležnosti Ministarstva prosvjete, kao i unaprijeđene tenderske dokumentacije u nadležnosti Ministarstva za ljudska i manjinska prava, ukupne vrijednosti 782.205,88 EUR će uticati na prolongiranje rokova za potpisivanje ugovora, a samim tim i izvršenje plaćanja i pravdanje nastalih troškova. Uprava javnih radova ima ulogu Implementacione agencije za aktivnost koja predviđa jedan infrastrukturni projekat, i koja se tiče uključivanja marginalizovanih grupa u obrazovni sistem. Uprava realizuje jedan projekat koji obuhvata tri ugovora, i to: 1. <i>Ugovor o uslugama - Izrada Glavnog projekta i nadzor nad izvođenjem radova na adaptaciji školskih zgrada za pristupačnost i kretanje invalidnih osoba i osoba sa poteškoćama u kretanju</i> - procijenjena vrijednost ugovora iznosi 65.000 EUR. Treća verzija tenderske dokumentacije je odobrena od strane Delegacije EU dana 02.08.2019. godine. Tender je raspisan po pregovaračkom postupku 14.08.2019. godine, i pozivi su upućeni kandidatima koje je odredilo Ministarstvo prosvjete na osnovu istraživanja tržišta. Krajnji rok za dostavljanje ponuda je prolongiran do 24.09.2019. godine usljed godišnjih odmora, a na preporuku Delegacije EU i uz saglasnost ministarstva. Naročito imajući u vidu zahtjev Korisnika za izvođenje radova u toku školskog raspusta, realizacija projekata u planiranim rokovima je ugrožena usljed kašnjenja u dostavljanju ToR-a od strane Ministarstva prosvjete. 2. <i>Ugovor o uslugama - Revizija Glavnog projekta</i> - procijenjena vrijednost ugovora iznosi 15.000 EUR. Ministarstvu je ukazano da je potrebno što prije pripremiti ToR, kako bi tenderska procedura bila sprovedena shodno novom dinamičkom planu. Početak realizacije ovog projekta zavisi od izrade Glavnog projekta od strane projektanta. Priprema tenderske dokumentacije je planirana nakon dodjele Ugovora o uslugama za Izradu Glavnog projekta i nadzor nad <i>izvođenjem</i> radova. 3. <i>Mješoviti Ugovor (radova, nadzor, nabavka) - Adaptacija školske infrastrukture u cilju uklanjanja arhitektonskih barijera</i> - procijenjena vrijednost ugovora iznosi 720.000 EUR. Nacrt tenderske dokumentacije biće završen nakon revizije Glavnog projekta. <u>Preduzete korektivne mjere</u> Na mjesečnom nivou sačinjavaju se i distribuiraju, svim relevantnim institucijama, planovi javnih nabavki za sve ugovore u okviru navedenog Programa, kojima se definišu datumi za dostavljanje dokumentacije od strane korisničkih institucija, rokovi za realizaciju svih faza tenderske procedure i očekivani datumi potpisivanja ugovora. Takođe, uporedo sa pripremom plana nabavki, sačinjava se analiza rizika za svaki projekat i definišu aktivnosti koje je neophodno preduzeti u cilju minimizacije ili otklanjanja identifikovanih rizika. Na mjesečnom nivou se održavaju sastanci sa Delegacijom Evropske unije u Crnoj Gori zajedno sa predstavnicima korisničkih institucija, u cilju praćenja statusa svih

IPA program	Ključni rizici/Aktivnosti/Korektivne radnje
	ugovora iz ovog Programa pojedinačno. Takođe, redovno se održavaju i koordinacioni sastanci na kojem učestvuju predstavnici tijela Operativne strukture na kojima se raspravljaju tekuća pitanja a koja se tiču pripreme dokumentacije i blagovremenog pokretanja relevantnih tenderskih procedura. Uprava javnih radova i Direktor za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći na mjesečnom nivou pripremaju Dinamičke planove o praćenju i sprovođenju aktivnosti u vezi postupka ugovaranja projekata u okviru ovog Programa, i isti dostavljaju Nacionalnom službeniku za ovjeravanje. Direktorat za upravljačku strukturu inicirao je komunikaciju sa nadležnim direktoratom Evropske komisije u vezi sa modelom priznavanja nastalih troškova u okviru ovog programa kako bi se sanirao rizik od gubitka dostupnih sredstava shodno godišnjim alokacijama. Dodatno u komunikaciju po ovom osnovu uključena je i Delegacija EU u Crnoj Gori u cilju postizanja maksimalnog nivoa usaglašenosti u vezi ovog rješenja.
Programi prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija i Crna Gora-Kosovo IPA II 2014-2020	<u>Program prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija</u> U toku je sprovođenje osam projekata odobrenih u Prvom pozivu, ukupne vrijednosti 3.241.745,41 EUR (EU doprinos 2.752.377,38 EUR). Nijesu identifikovani problemi u realizaciji projekata, izuzev problema sa PDV-om koji datira od ranije i čije je rješavanje inicirano i u toku. Drugi poziv za podnošenje prijedloga projekata u okviru ovog Programa objavljen je 26. februara i zatvoren 27. maja 2019. godine. Raspoloživa EU sredstva u okviru ovog poziva iznose 2,89 miliona eura. U okviru ovog poziva, potencijalni podnosioci prijedloga projekata su mogli prijaviti projekte iz dva tematska prioriteta – <i>Zaštita životne sredine, podsticanje prilagođavanja klimatskim promjenama i njihovog smanjenja, sprečavanje i upravljanje rizicima, te Podsticanje zapošljavanja, mobilnost radne snage i socijalna i kulturna inkluzija s obje strane granice</i>. Uspostavljena je i počela sa radom Zajednička komisija za ocjenjivanje pristiglih projektnih prijedloga u okviru Drugog poziva. Evaluacija prijedloga projekata je otpočela 1. jula 2019. godine i u toku je njihovo ocjenjivanje. Nezavisni evaluatori su završili ocjenjivanje sažetaka projekata i svoje rezultate će predstaviti Zajedničkoj komisiji za ocjenjivanje. Očekuje se da će proces ocjenjivanja projekata u okviru prvog koraka – Otvaranje, administrativna i provjera prihvatljivosti i ocjenjivanje sažetaka projekata, biti završen tokom septembra, te da će izvještaj biti poslat Delegaciji Evropske unije u Crnoj Gori na ex-ante odobrenje, dok se potpisivanje ugovora sa uspjehom korisnicima očekuje u prvom kvartalu 2020. godine. Izuzev blagog kašnjenja u sprovođenju postupka ocjenjivanja projekata u odnosu na inicijalni plan javnih nabavki, do sada nisu identifikovani rizici u sprovođenju navedenog programa. Ključni rizik: - Kašnjenje u realizaciji projekata zbog nemogućnosti povraćaja PDV-a za korisnike u Albaniji. Nakon inicijativa Operativne strukture (OS) i nacionalne IPA koordinatorke (NIPAK) Crne Gore prema Operativnoj strukturi i NIPAK-u Albanije da preduzme

IPA program	Ključni rizici/Aktivnosti/Korektivne radnje
	odgovarajuće korake ka rješavanju ovog problema, Operativna struktura Albanije je informisala da je u toku izrada nove procedure za povraćaj PDV-a, te da će informisati kolege u Crnoj Gori čim ovaj proces bude završen. <u>Program prekogranične saradnje Crna Gora – Kosovo</u> U toku je sprovođenje sedam projekata odobrenih u Prvom pozivu, ukupne vrijednosti 2.379.380,21 EUR (EU doprinos 2.019.993,00 EUR). Nijesu identifikovani problemi u realizaciji projekata. Za potpisane ugovore, dostavljeni su prvi izvještaji o napretku projekta, kao i propratna finansijska dokumentacija. Provjere na licu mjesta su sprovedene za 4 ugovora u periodu od 22. do 25. jula, dok je sprovođenje provjera na licu mjesta za preostala 3 projekta planirano u III kvartalu 2019. godine. Drugi poziv za dostavljanje prijedloga projekata objavljen je 15. januara i zatvoren 15. aprila 2019. godine. Raspoloživa EU sredstva u okviru ovog Drugog poziva iznose 2,04 miliona eura, a potencijalni podnosioci prijedloga projekata su bili u mogućnosti da konkurišu u okviru dva tematska prioriteta - Promovisanje zapošljavanja, mobilnosti radne snage i socijalne i kulturne inkluzije s obje strane granice, te podsticanje turizma i kulturnog i prirodnog nasljeđa. Uspostavljena je i počela sa radom Zajednička komisija za ocjenjivanje pristiglih projektnih predloga u okviru Drugog poziva. Započeo je proces ocjenjivanja projekata pristiglih u okviru Drugog poziva. Nezavisni ocjenjivači su završili ocjenjivanje sažetaka projekata i svoje rezultate će predstaviti Zajedničkoj komisiji za ocjenjivanje tokom septembra 2019. godine. Očekuje se da će proces ocjenjivanja projekata u okviru prvog koraka – otvaranje, administrativna i provjera prihvatljivosti i ocjenjivanje sažetaka projekata, biti završen tokom septembra, te da će izvještaj biti poslat Delegaciji Evropske unije u Crnoj Gori na ex-ante odobrenje. Potpisivanje ugovora sa uspješnim korisnicima se očekuje u prvom kvartalu 2020. godine. Izuzev kašnjenja u sprovođenju postupka ocjenjivanja projekata u odnosu na incijalni plan javnih nabavki, do sada nijesu identifikovani rizici u sprovođenju navedenog programa.
IPARD II program (2014-2020)	<u>IPARD II program</u> U toku III kvartala Vlada Crne Gore je usvojila Uredbu o izmjenama i dopunama Uredbe o realizaciji korišćenja sredstava iz instrumenata pretprijetne pomoći EU Takođe je usvojena i Lista prihvatljivih troškova za Mjere 1 i 3. Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja potpisalo je sa IRF-om 31. jula 2019. godine Memorandum o saradnji za realizaciju IPARD II programa. Potpisivanjem ovog memoranduma, korisnicima IPARD programa će se, na efikasan i efektivan način, omogućiti da u što kraćem periodu imaju veću dostupnost finansijskim sredstvima, i na taj način će se u planiranom roku obezbijediti povlačenje planiranih grantova. Finansiranje kandidovanih projekata prihvaćenih od strane Ministarstva vršiće se iz sredstava IRF-a, uz garancije samog korisnika sredstava. Ministarstvo i IRF razmjenjivaće, najmanje, dva puta mjesečno informacije o broju ugovora potpisanih u okviru programa IPARD II i broju kredita koji su odobreni od strane IRF-a.

IPA program	Ključni rizici/Aktivnosti/Korektivne radnje
	Pripremljen je akreditacioni paket za mjeru 7- Diverzifikacija (verzija 2.0) i predat NAO na odobravanje. Ministarstvo finansija je angažovalo eksternu reviziju BDO u cilju utvrđivanja usklađenosti procedura sa IPARD II programom (verzija 1.2) i relevantnim zakonima. Do kraja septembra se očekuje zvanični izvještaj revizije. Tokom septembra mjeseca najavljena je i revizija prvoga Javnog poziva za Mjeru 1 od strane revizorskog tijela. Dodatno, 4. septembra objavljen je drugi Javni poziv za Mjeru 3. Rok za prijem zahtjeva za dodjelu podrške je 60 dana. <u>Mjera 1</u> Predmet podrške kroz Prvi javni poziv za Mjeru 1 su investicije u poljoprivredna gazdinstva sa prihvatljivim troškovima investicije od 10.000,00 EUR do 500.000,00 EUR i bespovratnom podrškom od 60 do 80% zavisno od propisanih kriterijuma. Do 31.05.2019.godine apliciralo je 389 korisnika. Nakon sprovedenih administrativnih i terenskih kontrola do sad je ugovoreno 225 korisnika, dok je 69 korisnika odbijeno a 3 korisnika su odustala od projekta. Ukupna vrijednost odobrenih investicija je 11.325.556,36EUR (bez PDV-a) ili 13.703.923,11EUR (sa PDV-om) dok je iznos ugovorene podrške 7.514.523,21EUR. U okviru III kvartala (do 31.08.2019.godine) ugovoreno je 37 korisnika, a odbijen je 1 zahtjev za dodjelu podrške, dok je 1 korisnik odustao od zahtjeva za dodjelu podrške u okviru ove mjere. Razlog odbijanja korisnika je neispunjavanje kriterijuma i uslova propisanih pozivom. Ukupna vrijednost odobrenih investicija u okviru III kvartala je 5.019.544,34 EUR (bez PDV-a) ili 6.073.648,65 EUR (sa PDV-om), dok je iznos ugovorene podrške 3.296.858,34 EUR. Proces obrade i odobravanja zahtjeva je i dalje u toku. Vrš se administrativne i terenske kontrole preostalih aplikacija, a konačna finalizacija poziva očekuje se krajem III kvartala ove godine. Ugovorene investicije se odnose na nabavku mehanizacije, opreme, kao i izgradnju objekata, dok je ugovoreni rok za realizaciju projekata godinu dana od dana potpisivanja ugovora. U toku septembra mjeseca nastaviće se proces administrativne i terenske kontrole aplikacija i nastaviće se proces ugovaranja korisnika. Od, do sad, ugovorenih 225 projekta, objavljeno je 195 poziva za dostavljanje ponuda. U proceduri je 70 korisnika, dok je 125 korisnika uspješno obavilo proceduru nabavke. Za navedenih 125 korisnika, koji su u fazi realizacije investicije, planirani iznos prihvatljivih troškova je 3.047.906,30EUR, a ukupna podrška bi iznosila 2.101.273,81EUR. Do sada su realizovana tri projekta. Realizovano je plaćanje za dva projekta, pa je za jedan projekat je isplaćen sa ukupnom vrijednošću investicije od 13,150176.00 EUR (sa PDV-om), a isplaćena je bespovratna podrška u iznosu od 7,302.48 EUR, dok je za drugi projekat sa ukupnom vrijednošću investicije 602,410.06 EUR (sa PDV-om), isplaćena bespovratna podrška u iznosu od 312,418.96 EUR dok su dva projekta su u fazi administrativne kontrole. . Kada govorimo o trećem kvartalu, jedan korisnik je realizovao investiciju i podnio zahtjev za isplatu. Ukupna vrijednost ove investicije iznosi 12,192.81 EUR (sa PDV-om), 10,076.70 EUR (bez PDV-a), dok je potencijalni iznos podrške 7,053.69 EUR.

IPA program	Ključni rizici/Aktivnosti/Korektivne radnje
	Podnošenje novih zahtjeva za isplatu podrške moguće je očekivati tokom septembra 2019. godine, uz napomenu da će postupak realizacije procedure nabavke opreme i mehanizacije i same realizacije ovih investicija ići brže u odnosu na investicije ugovorene u okviru Mjere 3, jer se radi prvenstveno o domaćim dobavljačima koji mogu, u relativno kratkom vremenskom periodu, izvršiti isporuku tražene robe. <u>Mjera 3</u> U okviru Prvog javnog poziva za Mjeru 3 apliciralo je 45 korisnika, od čega je odobreno i ugovoreno 20 projekata. Predmet podrške kroz ovaj javni poziv su investicije u preradu i marketing poljoprivrednih i ribljih proizvoda, sa prihvatljivim troškovima investicije od 40.000,00EUR do 1.500.000,00EUR i bespovratnom podrškom od 50%. Ukupne vrijednosti ugovorenih investicija iznose 11.856.771,71 EUR (sa PDV-om) ili 9.798.984,88EUR (bez PDV-a), dok iznos ugovorene podrške iznosi 4.902.231,14EUR. Odbijeno je 25 zahtjeva za dodjelu podrške, većinom zbog nekompletne dokumentacije, kao i neispunjenih kriterijuma i uslova iz javnog poziva koji su neophodni za dalje razmatranje projekta. Produženje roka za realizaciju investicije tražilo je 9 korisnika, gdje je kao razlog za produženje roka navedeno usklađivanje objekata sa zahtjevima Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, kao i potreban duži vremenski period za nabavku opreme, pogotovo kada se uzmu u obzir rokovi isporuke dobavljača, kao i činjenica da se sva oprema uglavnom nabavlja iz inostranstva. Takođe, odobrene su izmjene projekta za 3 korisnika koja su tražila izmjenu projekta u cilju nabavke opreme koja je boljih karakteristika. Od 20 ugovorenih projekata objavljeno je 13 poziva za dostavljanje ponuda. U proceduri je 1 korisnik, dok je 12 korisnika uspješno obavilo proceduru nabavke. Za navedenih 12 korisnika, koji su u fazi realizacije investicije, planirani iznos prihvatljivih troškova je 7.148.007,74EUR, a ukupna podrška bi iznosila 3.575.162,93EUR. Jedan korisnik je podnio zahtjev za isplatu, i u toku je administrativna kontrola. Ukupna vrijednost ove investicije iznosi 84,264.40EUR (sa PDV-om), 69,640.00 EUR (bez PDV-a), potencijalan iznos bespovratne podrške je 34,820EUR. Podnošenje novih zahtjeva za isplatu podrške moguće je očekivati tokom septembra 2019. godine. Drugi javni poziv za mjeru 3 IPARD agencija je objavila 04.09.2019. godine. Ključni rizici: - u skladu sa pravilom n+3, do 31.12.2019. godine neophodno je potrošiti iznos definisan pravilom n+3, odnosno cca 5 miliona EUR. Do 01.09.2019. godine u okviru oba javna poziva ugovoreno je 25,5 miliona EUR (sa PDV-om) investicija, odnosno oko 12,4 miliona EUR bespovratne podrške. <i>Međutim, konačni uspjeh i rok povlačenja navedenih sredstava zavisi od krajnjih korisnika, tj. njihove finansijske sposobnosti i brzine realizacije investicije.</i> IPARD Agencija će preuzeti sve potrebne aktivnosti kako bi se što brže ispoštovale sve potrebne procedure i obradili i isplatili zahtjevi za isplatu sredstava podrške;

IPA program	Ključni rizici/Aktivnosti/Korektivne radnje
	- obezbjeđenje finansijskih sredstava od strane korisnika, obzirom da je preduslov da korisnik realizuje investiciju iz sopstvenih sredstava i ostvari pravo na dobijanje bespovratne podrške; - nedovoljan broj zaposlenih u IPARD Agenciji na poslovima odobravanja projekata i plaćanja dovodi u rizik blagovremenu implementaciju novih javnih poziva. Naime, zbog odsustva značajnog broja savjetnika koji rade na poslovima odobravanja projekata i odobravanja plaćanja dolazi do usporavanja procesa implementacije poziva. Neophodno je izvršiti hitno zapošljavanje novih službenika sa ciljem zamjene onih koji su na dužem odsustvu, posebno imajući u vidu vremenski period potreban za obuku za rad na navedenim poslovima. - malo tržište tj. mali broj dobavljača za nabavku mehanizacije i opreme za primarnu poljoprivrednu proizvodnju (Mjera 1), pa samim tim postoji rizik od povezanosti dobavljača i nemogućnosti dobijanja najmanje tri nezavisne i uporedive ponude, a što sve može da ide na štetu korisnika prilikom realizacije investicije i ostvarivanja prava na podršku. U cilju rješavanja ovog pitanja IPARD Agencija je izvršila usklađivanje priručnika o procedurama u okviru verzije 2.0 na način da se olakša proces prikupljanja ponuda i izuzme zahtjev za najmanje 3 nezavisne ponude. Ova verzija će do kraja trećeg kvartala biti poslata Evropskoj Komisiji na odobravanje. - Trenutno u Crnoj Gori nije regulisano pitanje saobraznosti (homologacije) novih radnih mašina (uključujući traktore), te se na tržištu nalaze i oni traktori koji ne ispunjavaju EU standarde izduvnih gasova, pa postoji rizik da korisnik ipak izvrši nabavku neadekvatnog traktora i samim tim ne ostvari pravo na podršku. U cilju otklanjanja ovog rizika MPRR je u saradnji sa Ministarstvom saobraćaja i pomorstva dogovorilo da, do regulisanja ove materije, svi traktori koji su predmet podrške kroz IPARD moraju proći proces saobraznosti u skladu sa zahtjevima EU. Pripremljena je procedura koja je objavljena na zvaničnoj internet stranici IPARD II Programa.

4. Zatvaranje Operativnih programa Regionalni razvoj 2012-2013 i Razvoj ljudskih resursa 2012-2013

4.1 Operativni program „Regionalni razvoj 2012-2013“

Tokom implementacije ugovora za opštinu Berane, **evidentno je kašnjenje** u sprovođenju planiranih aktivnosti kako sa strane ugovarača/izvođača radova i nadzora u dijelu izvođenja radova u skladu sa postavljenom dinamikom, **tako i sa strane opštine Berane** u dijelu ispunjavanja neophodnih preduslova kao što su priključenje građana na kanalizacionu mrežu u saradnji sa „Vodovodom i kanalizacijom“ Berane, rješavanje imovinsko-pravnih odnosa i obezbjeđenje sredstava ko-finansiranja kroz kredit Evropske investicione banke, kao obaveza koju je opština Berane preuzela potpisivanjem ugovora.

Važno je istaći da je Rukovodilac Operativne strukture za referentni program, u saradnji sa Upravom javnih radova, u fazi dalje komunikacije i obavješćavanja Evropske komisije o svim mjerama.

Ugovor	Trenutni status implementacije/Ključni problem
Projektovanje i izgradnja postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda u opštini Berane	Predmet ugovora je projektovanje i izgradnja pristupnog puta do postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda. Vrijednost ugovora iznosi cca 6,1 milion eura. Ugovor sa izvođačem je zaključen 06.04.2016. godine, u skladu s FIDIC uslovima ugovaranja (Žuta knjiga). Rok za projektovanje, izgradnju i probni rad postrojenja je istekao krajem novembra 2018. godine. S obzirom da izvođač nije završio radove u ugovorenom roku, Uprava je uputila zahtjev za naplatu penala i s tim u vezi potrebno je da Nadzor sprovede proceduru u skladu sa ugovorom. Radovi na regulaciji rijeke Makve i pristupnom putu su završeni. Iako je Opština Berane sprovedla proceduru nabavke za vršioca tehničkog pregleda, Upravi javnih radova još uvijek nije dostavila Rješenje o vršiocu tehničkog pregleda. Nakon što su završeni radovi na PPOV, pokrenuta je procedura za dobijanje saglasnosti za probni rad. S tim u vezi, dana 25.04.2019. godine, postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda je dobilo saglasnost Ministarstva održivog razvoja i turizma za probni rad. Ugovorom je definisan probni rad u trajanju od 6 mjeseci. S obzirom na definisanu dinamiku testiranja opreme i početak rada postrojenja postoji određeno kašnjenje i isto je vezano za završetak dijela projekta koje se odnosi na izgradnju Kanalizacione mreže – Lot 2 ugovor. Dana 21.08.2019. godine, na osnovu saglasnosti za probni rad prioritnog dijela kanalizacione mreže – Lot 2 ugovor, izvršeno je povezivanje stare i nove kanalizacione mreže. S tim u vezi jedan dio otpadnih voda je kanalisana na postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda. Testiranje otpadne vode na ulazu u PPOV je pokazalo da je ista previše razrijeđena, a uzrok je najvjerojatnije infiltracija podzemnih voda na starom (postojećem) dijelu kanalizacione mreže. S obzirom da se, u skladu sa uslovima EU finansiranja, projekat mora završiti najkasnije do 01.12.2019. godine, potrebno je da, nakon završetka radova i dobijanja pozitivnog mišljenja od strane komisije za tehnički pregled, Opština blagoremeno sprovede priključenje objekata na kanalizacionu mrežu, riješi imovinsko-pravne odnose (dostavi saglasnost vlasnika za prekop) na lokaciji na kojoj je predviđeno povezivanje PPOV na elektrodistributivnu mrežu. U vezi sa potraživanjem izvođača, cca 1,3 miliona eura i produženje roka od 256 dana, zaključen je ugovor o angažovanju arbitra u Tijeku za mirno rješavanje sporova. Troškovi angažovanja arbitra su dodatni troškovi, i plaćaju se u odnosu 50% izvođač - 50% naručilac, nezavisno od Odluke Tijeku po pitanju potraživanja izvođača. Iako je procedura angažovanja Arbitra sprovedena na inicijativu Izvođača, Izvođač je još jednom od Uprave zatražio sporazumno rješavanje spora.
Rekonstrukcija i izgradnja kanalizacione mreže u opštini Berane	Predmet ugovora je rekonstrukcija i izgradnja kanalizacione mreže u dužini od oko 21 km i 1,4 km atmosferske mreže. Vrijednost ugovora nakon potpisanog Anexa iznosi cca 6 miliona €.

Ugovor	Trenutni status implementacije/Ključni problem
	Ugovor sa izvođačem je zaključen 06.04.2016. godine, u skladu s FIDIC uslovima ugovaranja (Crvena knjiga). Rok za izgradnju, definisan u odluci nadzora, je istekao u junu 2018. godine. U toku je procedura u vezi sa novim (opravdanim) produženjem roka. S obzirom da izvođač nije završio radove u definisanom roku, Uprava je pokrenula proceduru u vezi sa naplatom penala po osnovu kašnjenja. U toku su finalni radovi na ugradnji penjalica i kaskada u revizionim oknima po uslovnoj primjedbi komisije za tehnički pregled. Takođe, preostalo je asfaltiranje jedne ulice u dužini od cca 200 m. Izvođač nije mogao završiti radove na asfaltiranju ulice jer je Opština započela radove na postavljanju trotoara. Iako su aktivnosti u vezi sa tehničkim pregledom kanalizacione mreže započete 19.04.2019. godine, zbog spore dinamike otklanjanja uslovnih primjedbi komisije za tehnički pregled, dana 13.08.2019. godine su se stvorili uslovi i dobijena je saglasnost za probni rad funkcionalne sekcije – jednog dijela (faze) kanalizacione mreže. Završetak svih radova na kanalizacionoj mreži i nastavak tehničkog pregleda je planiran početkom septembra 2019. godine. Nakon dobijanja upotrebne dozvole, potrebno je da Opština i Vodovod Berane iskoordiniraju aktivnosti u vezi sa priključenjem objekata na kanalizacionu mrežu. U vezi sa potraživanjem izvođača, cca 600.000 eura i produženje roka od 389 dana, zaključen je ugovor o angažovanju arbitra u Tijelu za mirno rješavanje sporova. Troškovi angažovanja arbitra u Tijelu za mirno rješavanje sporova su dodatni troškovi i plaćaju se u odnosu 50% izvođač - 50% naručilac, nezavisno od Odluke Tijela po pitanju potraživanja izvođača. Iako je procedura angažovanja Arbitra sprovedena na inicijativu Izvođača, Izvođač je još jednom od Uprave zatražio sporazumno rješavanje spora. Zbog kašnjenja u izvođenju radova po osnovu Lot 1 i Lot 2 ugovora, u toku je procedura pripreme Anexa ugovora za Nadzor. Nadzor je dostavio zahtjev za produženje roka i uvećanje vrijednosti od cca 140.000 €. Za zaključivanje Anexa potrebno je da nadzor dopuni dokumentaciju. S obzirom da je kašnjenje prouzrokovano krivicom izvođača, Uprava je najavila da će, u skladu sa ugovorom, potraživati naknadu troškova od izvođača.
Unaprijeđenje sistema vodosnabdijevanja u opštini Berane	Predmet ugovora je izgradnja i rekonstrukcija objekata na vodovodnoj mreži u Beranama, i to: izgradnja hlorinatorske stanice u Dapsicima, rekonstrukcija prekidne i hlorinatorske stanice Salača, izgradnja rezervoara na Jasikovcu i rekonstrukcija i izgradnja prepumpne stanice Grad. Od strane Opštine Berane, za ugovor su izdate dvije građevinske dozvole, građevinska dozvola za objekat u Dapsicima i građevinska dozvola za objekte Jasikovac, Salača i Grad. Ugovor sa izvođačem je zaključen 29. maja 2017. godine, u skladu s FIDIC uslovima ugovaranja (Crvena knjiga). Rok za izgradnju je istekao početkom marta 2018. godine. Zbog problema sa projektovanim rješenjem povezivanja objekta Salača na elektrodistributivnu mrežu, i problema u funkcionisanju

Ugovor	Trenutni status implementacije/Ključni problem
	pumpnog postrojenja u stanici Grad, izvođač nije u mogućnosti da završi ugovorene obaveze. Radovi na objektu u Dapsićima su završeni i s tim u vezi pokrenuta je procedura tehničkog pregleda. Nakon dopune dokumentacije od strane Izvođača, slijedi nastavak procedure i dobijanje upotrebne dozvole. Nakon skoro godinu dana, Uprava je od strane Opštine Berane dobila saglasnost za postavljanje agregata u cilju napajanja objekta Salača električnom energijom. S tim u vezi Uprava je naručila dopunu i reviziju dopune projekta napajanja. Na osnovu izrađene dokumentacije, dana 14.08.2019. godine, Opština je izdala dopunu građevinske dozvole. Nakon što su završeni svi radovi u skladu sa Glavnim projektom, prilikom testiranja utvrđeno je da pumpno postrojenje u stanici Grad ne funkcioniše. S obzirom da Glavni projekat ne sadrži dovoljno podataka u vezi sa proračunom i odabirom pumpnog postrojenja, postavlja se pitanje ispravnosti projektovanog rješenja. S tim u vezi Uprava se obratila projektantu koji se nije izjasnio po pitanju ispravnosti rješenja već je zatražio dodatna mjerenja i testiranja. Nakon testiranja potvrđen je problem u funkcionisanju. Zbog neslaganja nadzora i projekatnta u vezi sa problemom u funkcionisanju, na zahtjev rukovodioca Operativne strukture, Uprava je angažovala eksperta iz ove oblasti s ciljem da sagleda problematiku i predloži rješenje. Dana 30.08.2019. godine, ekspert je dostavio Izvještaj sa prijedlogom tri rješenja kojim se problem u funkcionisanju može prevazići. Nakon odabira jednog od ponuđenih rješenja, slijedi priprema dokumentacije, nabavka opreme i ugradnja. Problematika je vezana za rokove isporuke opreme koji se prema Izvještaju kreću od 8-16 nedjelja (u zavisnosti od odabranog rješenja). Takođe, projektovani i izvedeni način hlorisanja vode u Pumpnoj stanici Grad nije u skladu sa standardima i preporukama zbog blizine prvih potrošača. S obzirom da je ovaj problem identifikovan nakon što su završeni svi radovi i ugrađena oprema, jedino tehničko rješenje kojim bi se prevazišao problem je hlorisanje vode na vodoizvorištu. Kako su ovi radovi van obuhvata IPA projekta, Uprava se obavezala da riješi ovaj problem nezavisno od ovog projekta. Radovi na izgradnji novog rezervoara kapaciteta 1200m³ na Jasikovacu su završeni. Novoizgrađeni rezervoar čini funkcionalnu cjelinu sa postojećim rezervoarom. S obzirom da revidiranim Glavnim projektom nije obuhvaćena rekonstrukcija starog rezervoara, projektant se obavezao da će uraditi dopunu projekta kojom će biti obuhvaćeni radovi na starom rezervoaru. Radovi su manjeg obima, a kako bi se isti izveli potrebno je novi rezervoar staviti u funkciju. Zbog prethodno navedene problematike slijedi priprema Aneksa ugovora za nadzor i izvođača.

4.2 Operativni program „Razvoj ljudskih resursa 2012-2013“

Ukupna vrijednost ovog programa iznosi cca 5,8 miliona EUR, od čega EU doprinos čini 4,9 miliona EUR, a nacionalno ko-finansiranje 0,9 miliona EUR. U okviru navedenog programa, potpisano je ukupno 44 ugovora. Povraćaj isplaćenih sredstava je izvršen za 12 ugovora, dok se za 3 ugovora očekuje izvršenje povraćaja sredstava u iznosu od 104.678,03 EUR, od čega Evropskoj komisiji pripada **90.630,24 EUR**, a nacionalnom budžetu **14.047,79 EUR**.

Tokom drugog kvartala, izvršen je povraćaj po osnovu 2 ugovora, za jedan ugovor je povraćaj izvršen u cjelosti u iznosu od 6.947,06 EUR, dok je za drugi ugovor uplaćen iznos od 53.389,67 EUR, dok je na preostali iznos potraživanja od 17.355,34 EUR uložena prigovor. U toku trećeg kvartala, izvršen je povraćaj po osnovu 2 ugovora, za jedan ugovor je povraćaj izvršen u cjelosti u iznosu od 1.181,41 EUR, dok je za drugi ugovor uplaćen iznos od 4.000,00€ dok će preostali iznos od 7.365,44 EUR biti uplaćen naknadno.

5. Priprema akcionog plana na temelju preporuka datih u finalnom izvještaju nezavisnih revizorskih institucija Moore Stephens i BDO a koje su usmjerene na analizu kapaciteta Jedinica unutrašnjih revizija

Ministarstvo finansija, ovom Informacijom, informiše Vladu Crne Gore o neophodnosti tretmana nalaza i preporuka nezavisnih revizorskih institucija Moore Stephens i BDO a koje su usmjerene na analizu kapaciteta Jedinica unutrašnjih revizija u institucijama koje u svom obuhvatu prepoznaju IPA tijela.

Na temelju predočenih preporuka iz finalnog izvještaja koji je izdat 11. aprila 2019. godine, Ministarstvo finansija je pripremilo sveobuhvatan Akcioni plan sa preciznim pregledom neophodnih mjera, odgovornosti i rokova u dijelu implementacije korektivnih radnji koje se odnose na poboljšanje funkcionisanja uspostavljenog sistema na nivou Jedinica unutrašnje revizije koje vrše reviziju sredstava iz pretpristupne podrške IPA. Nadležne institucije su već otpočele sa inicijalnim aktivnostima u dijelu tretmana revizorskih nalaza.

Posebna pažnja u narednom vremenskom periodu biće usmjerena na pripremu nove referentne uredbe u ovoj oblasti koja će podrazumijevati inovirani organizacioni okvir Jedinice unutrašnje revizije nadležne za reviziju sredstava pretpristupne podrške IPA. Novi pristup doprinijeće uvećanju efikasnosti i detaljnijem pristupu prilikom sprovedenih analiza i revizija.

Akcionni plan dodatne revizije kapaciteta unutrašnje revizije u Crnoj Gori

IAC	Nadležni organ	Detaljan opis/suština nalaza	Revidirani nivo rizika	Odgovor	Rok	Odgovorna osoba	Komentar
1.	Ministarstva i Jedinica za centralnu harmonizaciju	Usklađenost sa principima nezavisnosti i objektivnosti Standarda 1100 je konvencionalno ostvarena preko Odbora za reviziju, koji pregleda, osporava i odobrava opseg i rezultate unutrašnje revizije, i koji obezbjeđuje da je unutrašnja revizija oslobođena uticaja onih koji su predmet revizije i da su revizori u potpunosti objektivni u vršenju svog posla. Nema konkretnog subjekta unutar bilo kog ministarstva ili direktorata koji vrši ovu ulogu, revizori izvještavaju direktno ministra ili komesara, koji je i njihov neposredni rukovodilac za svrhu ocjenjivanja uspješnosti. Redovna dostupnost višeg rukovodstva razlikuje se od ministarstva do ministarstva: generalno, ne smatra se da su unutrašnji revizori članovi višeg rukovodstva i ne prisustvuju sastancima višeg rukovodstva. Svi zaposleni u reviziji koje smo intervjuisali kategorični su da nikada nijesu osjetili nikakav neprimjeren uticaj ili pritisak da izmijene sadržaj svojih izvještaja i tvrde da su im ministar ili komesar u dovoljnoj mjeri dostupni za potrebe njihovog posla. Saopšteni su nam i primjeri da unutrašnji revizori izvještavaju Nacionalnog službenika za ovjeravanje (NAO) i Centralnu jedinicu za harmonizaciju, što predstavlja alternativni mehanizam za ublažavanje rizika od neprimjerenog uticaja. Ipak, ovi aranžmani izvještavanja mogli bi potencijalno kompromitovati nezavisnost revizora u planiranju i vršenju svog posla.	V	Minisatstvo finansija pripremiće novu Uredbu o uspostavljanju unutrašnje revizije u javnom sektoru koja treba da bude usvojena do kraja trećeg kvartala 2019. godine.	Kraj III kvartala 2019.	Generalni direktor - CHU	U novoj Uredbi će se propisati uspostavljanje posebne centralizovane IPA jedinice unutrašnje revizije unutar Ministarstva finansija, koja će biti direktno odgovorna NAO i IPA Odboru za reviziju.
				Uspostavljanje posebne funkcionalne centralizovane IPA jedinice unutrašnje revizije.	Kraj I kvartala 2020.	NAO	Centralizovana IPA jedinica unutrašnje revizije izvještavaće o svojim planovima, aktivnostima i rezultatima Odbor za reviziju IPA.
				Uspostavljanje IPA Odbora za reviziju.	Kraj II kvartala 2020.	NAO	
				Ministarstvo finansija predložiće Vladi u Godišnjem konsolidovanom izvještaju o upravljanju i unutrašnjoj kontroli u javnom sektoru za 2019. godinu da obaveže rukovodioca budžetskih korisnika da uključe rukovodioca unutrašnje revizije (CAE) da lično prisustvuje sastancima višeg rukovodstva.	Kraj jula 2019.	Generalni direktor - CHU	

2.	Ministarstva i Jedinica za centralnu harmonizaciju	Iako je došlo do postepenog pomjeranja ka reviziji zasnovanoj na rizicima, fokus je i dalje na usklađenosti i operativnim rizicima, umjesto na rizicima koji su više strateški. Prevara i rizici upravljanja ne identifikuju se rutinski (ni revizori ni klijenti nijesu to prepoznali kao problem u istraživanju (Aneks G, pitanja 13.10 i 29.23 odnosno Aneks H, pitanje 27.22) i nikako se ne koriste revizija zasnovana na tehnologiji (što su kao slabost identifikovali revizori (Aneks G, pitanja 12.9 i 30.34) i klijenti van IPA (Aneks H, pitanje 26.21)). Revizori trenutno ne posjeduju razumijevanje niti obuku kako bi se poz bavili ovim slabostima, iako se tri IT revizora obučavaju. Klijenti revizije u istraživanju jesu komentarisali privrženost, entuzijazam i posvećenost revizora učenju i unaprijeđenju njihovog znanja (Aneks H, pitanje 37.31).	V	CHU će pružiti praktičnu podršku i savjet organizacijom obuka (2 obuke za 4 grupe unutrašnjih revizora) unutar Programa kontinuiranog usavršavanja internih revizora za 2020. godinu.	Kraj 2020.	Rukovodilac Direktorata za harmonizaciju unutrašnje revizije - CHU	CHU je već pružio praktičnu podršku u ovoj oblasti. Tokom 2017. godine, u okviru Programa kontinuiranog usavršavanja internih revizora, CHU je u saradnji sa UZK
				Ažuriranje Priručnika za rad unutrašnjih revizora u javnom sektoru.	Kraj IV kvartala 2019.	Generalni direktor – CHU	(Upravom za kadrove) organizovao, između ostalog,
				U okviru IPA Projekta "Unaprijeđenje sistema budžetiranja, Višegodišnjeg budžetskog okvira i Sistema javne unutrašnje finansijske kontrole", pilot revizija upravljanja i kontrole planirana je za prvu polovinu 2020. godine, biće uključeni i unutrašnji revizori iz centralizovane IPA jedinice unutrašnje revizije. .	Kraj II kvartala 2020.	Generalni direktor - CHU	radionice na sljedeće teme: "Praktičan primjer obavljanja revizije" i "Novi IPPF sa posebnim akcentom na upravljanje, upravljanje rizikom, unutrašnju kontrolu i prevaru". Radionica "Praktičan primjer obavljanja revizije" obuhvatila je alat za planiranje zasnovan na COSO. U oktobru i novembru 2018. godine, CHU je u saradnji sa UZK organizovao radionice na temu: "Praktična primjena novog Priručnika za rad unutrašnjih revizora", koje su obuhvatile planiranje angažovanja, zasnovano na COSO. CHU sprovodi procjene nedostataka u znanju unutrašnjih revizora tokom

							sprovođenja ocjene kvaliteta jedinica unutrašnje revizije. (U prilogu su Priručnik za rad unutrašnjih revizora i liste prisutnih učesnika na radionicama)
3.	Ministarstva i Jedinica za centralnu harmonizaciju	Izuzev nadzora nad zadacima revizije, ne postoji program obezbjeđenja i unaprjeđenja kvaliteta. Upitnici o zadovoljstvu su izrađeni ali još nijesu korišćeni.	V	CHU da prenese jedinicama unutrašnje revizije koje još nijesu pripremile program obezbjeđenja i unaprjeđenja kvaliteta da ga pripreme i počnu slati upitnike o zadovoljstvu subjektima revizije nakon završetka revizije. CHU će ažurirati sadašnji Priručnik, koji će uključiti aneks sa setom pitanja za eksterne ocjenjivače radi sprovođenja međusobnih eksternih ocjena. CHU će podržati eksternog ocjenjivača ili tim eksternih ocjenjivača tokom sprovođenja međusobnih eksternih ocjena U okviru IPA Projekta "Unaprijeđenje sistema budžetiranja, Višegodišnjeg budžetskog okvira i Sistema javne unutrašnje finansijske kontrole", priprema i sprovođenje obuke za unutrašnje revizore o Unutrašnjem obezbjeđenju kvaliteta biće obavljeni u	Kraj II kvartala 2019. Kraj IV kvartala 2019. U kontinuitetu Kraj III kvartala 2020.	Rukovodilac Direktorata za harmonizaciju unutrašnje revizije - CHU Generalni direktor - CHU Rukovodilac Direktorata za harmonizaciju unutrašnje revizije - CHU Generalni direktor – CHU	Zakon o upravljanju i finansijskim kontrolama u javnom sektoru u članu 34 definiše da je jedna od nadležnosti rukovodioca Jedinice interne revizije da pripremi i uspostavi Program obezbjeđenja i unaprijeđenja kvaliteta. Neke jedinice unutrašnje revizije iz ministarstava koji su IPA korisnici (Ministarstvo prosvjete, Ministarstvo odbrane, Ministarstvo finansija, Ministarstvo održivog razvoja i turizma) pripremle su ili su u procesu pripreme Programa obezbjeđenja i unaprijeđenja kvaliteta. Neke jedinice unutrašnje revizije počele su da

				trećem kvartalu 2020. godine U okviru IPA Projekta "Unapređenje sistema budžetiranja, Višegodišnjeg budžetskog okvira i Sistema javne unutrašnje finansijske kontrole", biće urađena procjena Metodologije eksternog obezbjeđenja kvaliteta unutrašnje revizije u četvrtom kvartalu, 2020. godine.	Kraj IV kvartala 2020.	Generalni direktor - CHU	klijentima šalju ankete o zadovoljstvu nakon završetka unutrašnje revizije. U novembru i decembru 2018. godine, CHU je u saradnji sa Upravom za kadrove organizovao radionicu na temu "Program obezbjeđenja i unaprjeđenja kvaliteta". Svi aspekti QAIP su obuhvaćeni na radionicama kako bi se pomoglo CAE da izrade QAIP. Od 19-21. marta, Ministarstvo finansija je u saradnji sa CEF i RESPA organizovalo trodnevnu obuku "Načini za postizanje višeg kvaliteta u postupku revizije" (https://www.cef-see.org/2019-quality-audit) i učesnici su dobili praktično iskustvo u izradi i primjeni programa obezbjeđenja i unaprjeđenja kvaliteta i obavještanja o njihovim rezultatima. (U prilogu suliste prisutnih učesnika na radionicama)
--	--	--	--	--	------------------------	--------------------------	---

4.	Ministarstva i Jedinica za centralnu harmonizaciju	Strateški (trogodišnji) i godišnji planovi revizije izrađeni su putem identifikovanja revizorskog obuhvata i potom ocjenjivanjem njihovog rizika u nizu dimenzija, na način koji je zajednički za mnoge funkcije unutrašnje revizije. Međutim, identifikacija revizorskog obuhvata je vođena sistemom/procesom i uključen je veliki broj operativnih aktivnosti. To ne počinje razmatranjem strategija ministarstava, ciljevima i rizicima, ili trendovima i novim pitanjima. Rezultat toga bi bio da se manji broj oblasti višeg nivoa, ali strateški važnih obuhvati revizorskim univerzumom. Takva promjena fokusa bi možda rezultirala fluidnijim planom revizije a planiranje na trogodišnji period moglo bi da prestane da bude adekvatno.	V	CHU će organizovati radionicu za 4 grupe unutrašnjih revizora koja bi se bavila ovim nalazom u oktobru i novembru 2019. godine.	Kraj novembra 2019.	Rukovodilac Direktorata za harmonizaciju unutrašnje revizije - CHU	CHU će nastaviti da savjetuje unutrašnje revizore, ohrabruje ih i daje im uputstva kako bi razmotrili organizacione strategije, ciljeve i rizike ili trendove i nova pitanja.
				CHU će ažurirati sadašnji Priručnik kako bi uključila ovaj nalaz.	Kraj IV kvartala 2019.	Generalni direktor - CHU	
5.	Ministarstva	Postoji prepoznat problem u regrutovanju i zadržavanju revizorskog osoblja a u mnogim timovima revizije bilo je upražnjenih radnih mjesta već neko vrijeme. Planovi revizije se kreiraju na osnovu dostupnih resursa i ograničenja usljed potencijalnog pokrivanja upražnjenih pozicija koja nijesu uvijek jasno stavljena do znanja višem rukovodstvu. Prethodno iskustvo koje se zahtijeva od revizora ograničava zapošljavanje onih koji imaju ili ekonomsku ili pravnu pozadinu, umnogome smanjujući i bazu potencijalnih kandidata i vještine, znanje i iskustvo koje se donosi u unutrašnju reviziju. Neki revizori slabo ili uopšte ne vladaju engleskim jezikom,	V	Posebna centralizovana IPA jedinica unutrašnje revizije biće formirana unutar Ministarstva finansija i popunjena unutrašnjim revizorima koji tečno govore engleski i koji su se specijalizovali za IPA propise i procedure (referenca IAC1).	Kraj I kvartala 2020.	NAO	
				Kako bi regrutovali i zadržali kvalifikovano osoblje unutar jedinica unutrašnje revizije, Ministarstvo finansija će predložiti povećanje zarada unutrašnjih revizora.	Kraj IV kvartala 2019.	Generalni direktor – CHU, NAO	

		što ih čini nedjelotvornim u vršenju revizija IPA. U anketi revizora (Aneks G, pitanje 36.29) naglašena je zabrinutost izražena u intervjuima kada je riječ o resursima		Ministarstvo finansija predložiće Vladi u Godišnjem konsolidovanom izvještaju o upravljanju i unutrašnjoj kontroli u javnom sektoru za 2019. godinu da obaveže rukovodioce budžetskih korisnika da iniciraju popunu upražnjenih mjesta za unutrašnje revizore.	Kraj jula 2019.	Generalni direktor - CHU	
6.	Jedinica za centralnu harmonizaciju	Novi metod planiranja pojedinačnih revizija (koji koristi COSO model za identifikaciju rizika) nedavno je uveden u funkciju unutrašnje revizije. Ovaj strukturirani pristup je dobrodošao, pošto se pojačava fokus na rizik, ali je samo nekoliko revizija preduzeto uz korišćenje ove metodologije (i nijedna od njih nije revizija IPA). Revizori još uče kako da primijene ovaj pristup: dok su neki revizori sigurni u sebe, drugi žele više podrške i instrukcija o njegovoj praktičnoj primjeni. Revizije koje smo pregledali u kojima je korišćena nova metodologija, identifikovale su samo operativne rizike i u njima nijesu razmatrani akcenti koje COSO i Standardi stavljaju na strateška pitanja, posebno upravljanje, upravljanje rizikom i kontrole. Revizije bi naročito trebalo da podrže unaprjeđenje procesa upravljanja i upravljanje rizikom, uključujući: • Donošenje strateških i operativnih odluka; • Nadzor nad upravljanjem rizikom i kontrolama; • Promovisanje odgovarajuće etike i vrijednosti u organizaciji;	V	Vidi odgovor IAC 2.			Unutrašnjim revizorima data je praktična podrška u okviru Programa kontinuiranog usavršavanja unutrašnjih revizora (vidi više u IAC2). Tokom radionica unutrašnjim revizorima je savjetovano da stave više akcenta na strateške i rizike upravljanja i prevare. (liste prisutnih učesnikana ovim radionicama priloženi u okviru IAC2)

		• Obezbjedenje efektivnog upravljanja poslovanjem u organizaciji i polaganje računa; • Saopštavanje informacija o rizicima i kontroli; i • Koordinaciju aktivnosti između odbora, revizora, drugih pružalaca usluga uvjeravanja i rukovodstva.					
7.	Ministarstva	U nijednom od kapaciteta unutrašnje revizije (IAC) nije pregledan revidovani režim upravljanja, uključujući one za donošenje odluka, informacionu tehnologiju, etiku i vrijednosti ili upravljanje uspješnošću. Nije bilo pregleda režima za upravljanje rizikom. I revizori i njihovi klijenti smatrali su da je njihov rad u oblastima upravljanja rizikom i etike bio dovoljan (Aneks G, pitanja 24.20, 25.21, 26.22 i Aneks H, pitanja 20.17 i 21.18). U anketi je identifikovano da ni revizori niti njihovi klijenti koji nijesu korisnici IPA nijesu sigurni u režim „zviždača“ (whistle-blowing) (Aneks G, pitanje 43.36 odnosno Aneks H, pitanje 32.26+D30)	V	U okviru IPA Projekta "Unaprijeđenje sistema budžetiranja, Višegodišnjeg budžetskog okvira i Sistema javne unutrašnje finansijske kontrole", pilot revizija upravljanja i kontrole planirana je za prvu polovinu 2020. godine i unutrašnji revizori iz centralizovane jedinice unutrašnje revizije IPA biće uključeni. CHU će nastaviti da ohrabruje unutrašnje revizore da prevaziđu ovaj nalaz.	Kraj II kvartala 2020.	Generalni direktor – CHU	
				U kontinuitetu		Generalni direktor - CHU	
8.	Ministarstva	Nezrelost režima upravljanjem rizika i pristup revizijama zasnovan na usklađenosti znači da se tokom revizija rutinski ispituju samo rizici i kontrole koji se odnose na finansijske i operativne informacije, očuvanje imovine i poštovanje zakona. Rezultat toga je da najveći rizici po svako ministarstvo možda neće biti identifikovani od strane rukovodstva a da upravljanje rizicima koji su identifikovani nije osporeno ili ocijenjeno revizijom. U anketi, međutim, revizori i njihovi klijenti smatrali su da je njihov rad na upravljanju rizicima djelotvoran (vidi IAC 7).	V	CHU će pružiti pomoć unutrašnjim revizorima organizovanjem praktičnih radionica u okviru Programa kontinuiranog usavršavanja unutrašnjih revizora do kraja 2020. godine. U okviru IPA Projekta "Unaprijeđenje sistema budžetiranja, Višegodišnjeg budžetskog okvira i Sistema javne unutrašnje finansijske kontrole", obuka (o upravljanju rizikom i	Kraj IV kvartala 2020.	Generalni direktor - CHU, Rukovodici institucija u pilot programu	CHU sprovodi procjenu potreba za obukom unutrašnjih revizora
				Kraj III kvartala 2020.		Generalni direktor - CHU, Rukovodici institucija u pilot programu	

				monitoringu rizika) za zaposlene u pilot institucijama pripremljena i sprovedena			
				U okviru IPA Projekta "Unapređenje sistema budžetiranja, Višegodišnjeg budžetskog okvira i Sistema javne unutrašnje finansijske kontrole", obuka (o upravljanju rizikom i monitoringu rizika) za zaposlene u pilot institucijama - nastavak, pripremljena i sprovedena	Kraj III kvartala 2021.	Generalni direktor - CHU, Rukovodici institucija u pilot programu	
				U okviru IPA Projekta "Unapređenje sistema budžetiranja, Višegodišnjeg budžetskog okvira i Sistema javne unutrašnje finansijske kontrole", podrška na radnom mjestu o upravljanju rizikom pripremljena i sprovedena u pet pilot institucija (15 dana)	Kraj III kvartala 2020.	Generalni direktor - CHU, Rukovodici institucija u pilot programu	
				U okviru IPA Projekta "Unapređenje sistema budžetiranja, Višegodišnjeg budžetskog okvira i Sistema javne unutrašnje finansijske kontrole", podrška na radnom mjestu o upravljanju rizikom pripremljena i sprovedena u pet pilot institucija (15 dana) – nastavak	Kraj III kvartala 2021.	Generalni direktor - CHU, Rukovodici institucija u pilot programu	
9.	Ministarstva i Jedinica za	Novi pristup planiranju i vršenju revizija, zasnovan na COSO, unaprijedio je rigoroznost planiranja za	V	CHU će nastaviti da savjetuje unutrašnje revizore, ohrabruje ih i	U kontinuitetu	Rukovodilac Direktorata za	U aprilu i maju 2019. godine, u okviru Programa

	centralnu harmonizaciju	pojedinačne zadatke revizije ali, kao što je konstatovano na drugim mjestima, fokus je na rizike usklađenosti umjesto na strateške rizike i rizike ciljeva.		daje im uputstva da prevaziđu ovaj nalaz kroz kontinuirani profesionalni razvoj		harmonizaciju unutrašnje revizije - CHU	kontinuiranog usavršavanja internih revizora, CHU je u saradnji sa UZK (Upravom za kadrove) organizovao radionice na temu "Planiranje angažovanja pojedinačne revizije". (Priloženi su liste prisutnih učesnikana ovim radionicama)
				Dati instrukcije revizorima u pilot institucijama sprovođenjem pilot revizija upravljanja i kontrola u okviru IPA Projekta "Unapređenje sistema budžetiranja, Višegodišnjeg budžetskog okvira i Sistema javne unutrašnje finansijske kontrole"	Kraj II kvartala 2020.	Generalni direktor – CHU	
				Dati instrukcije revizorima u pilot institucijama da primijene pilot revizije "dobijene vrijednosti za uloženi novac" u okviru IPA Projekta "Unapređenje sistema budžetiranja, Višegodišnjeg budžetskog okvira i Sistema javne unutrašnje finansijske kontrole"	Kraj III kvartala 2021.	Generalni direktor - CHU	
10.	Jedinica za centralnu harmonizaciju	CHU obezbjeđuje model Povelje koji koriste kao osnovu svi djelovi unutrašnje revizije. On ne obuhvata sljedeće obavezne elemente: • Definiciju prirode usluga konsultovanja i uvjeravanja koje se pružaju; • Pominjanje Osnovnih principa; • Misiju unutrašnje revizije ; • Potpunu IPPF definiciju unutrašnje revizije. Povelja ne uspostavlja jasno režime funkcionalnog i administrativnog izvještavanja za svaki IAC. Moglo bi se pojasniti u njoj da revizija utvrđuje	S	Preporuka prihvaćena i primijenjena.			

		sopstvene planove da može revidovati bilo koju i sve aktivnosti ministarstva. Neki IAC prućaju i usluge revizije za spoljne organe, ali priroda ovog posla nije postavljena u Povelji.					
11.	Ministarstva	Jedan CAE pružio je značajnu podršku Ministarstvu u izradi režima upravljanja rizikom i registara rizika. Ni CAE ni Ministarstvo nijesu prepoznali potencijalni sukob interesa ali preduzimanje ovog posla može otežati reviziji da ispita režime upravljanja rizikom.	N	Preporuka prihvaćena i primijenjena.			Član 32 Zakona o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru („Službeni list Crne Gore“ br.075/18) definiše daRukovodilac jedinice za unutrašnju reviziju, odnosno unutrašnji revizor dužan je da, bez odlaganja, obustavi sve aktivnosti u odnosu na određenu reviziju i obavjesti rukovodica subjekta, odnosno rukovodioca jedinice za unutrašnju reviziju o postojanju sukoba njegovih ličnih i poslovnih interesa, kao i u odnosu na poslove i predmet revizije koje je obavljao tokom godine, koja prethodi godini u kojoj se vrši unutrašnja revizija. Ako rukovodilac subjekta procijeni da sukob interesa rukovodioca jedinice za unutrašnju reviziju može biti od uticaja na objektivnost unutrašnje revizije može odrediti drugog

							unutrašnjeg revizora za obavljanje poslova rukovodioca jedinice za unutrašnju reviziju odnosno revizije. (U prilogu: Zakon o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru)
12.	Ministarstva	Iako neki rukovodioci revizije redovno izvještavaju više rukovodstvo i Ministra i sjede u timu višeg rukovodstva, drugi to ne obavljaju na taj način. U ovim drugim slučajevima, revizori nijesu upućenika su to nova pitanja koja mogu promijeniti njihove planove revizije a viši rukovodioci nijesu informisani o pitanjima koja proizilaze iz revizija. Vrijednost ovih razgovora će se povećati kako revizori budu usvajali pristup koji je više strateški njihovom revizorskom radu, zasnovan na riziku. U anketi klijenata, odnos sa višim rukovodstvom istaknut je kao oblast koju bi trebalo poboljšati (Aneks H, pitanje 39.33) Svi revizori predaju godišnji izvještaj o reviziji, koji se podnosi ministru. Međutim, ovi izvještaji ne obuhvataju mnoge od zahtijevanih oblasti.	S	CHU će pripremiti novo Uputstvo o sadržaju izvještaja i načinu izvještavanja o radu unutrašnje revizije, koje će obuhvatiti oblasti kako bi se prevazišao ovaj nalaz. CHU će predizeti mjere kako bi se CAE uključili da učestvuju na sastancima višeg rukovodstva (vidi više u IAC1 tačka 4)	Kraj IV kvartala 2019.	Generalni direktor - CHU	Zakon o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru („Službeni list Crne Gore“ br.075/18) u članu definiše da su nadležnosti CAE, između ostalih: * izvještavanje o znacajnim slabostima unutrašnjih kontrola i procesa upravljanja, koje su prouzrokovale ili mogu prouzrokovati finansijsku ili drugu štetu većeg obima odnosno negativno uticati na ostvarivanje poslovnih ciljeva subjekta ako su utvrđene tokom obavljanja revizije * godišnje izvještavanje o radu unutrašnje revizije i izvršenju godišnjeg plana revizije, koji sadrži podatke o ograničenjima u pogledu obuhvata revizije, sredstava i

							zaposlenih i potvrdu organizacione nezavisnosti. U prilogu: Zakon o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru priložen u IAC 11)
13.	Ministarstva i Jedinica za centralnu harmonizaciju	Iako svi revizori naglašavaju važnost koja se pridaje dodatoj vrijednosti njihovom radu kroz preporuke za unapređenje, to se ne pominje rutinski u planiranju i izvještavanju o njihovim revizijama. Nekoliko revizora reklo je da je dodata vrijednost jedna od stvari kojima su najviše uživali u svom revizorskom radu (Aneks G, pitanje 52.45) a klijenti su pomenuli da revizori zaista daju dodatnu vrijednost (Aneks H, pitanje 4.3) Početna pretpostavka je da svaka revizija traje 30 dana. Neke revizorske funkcije prilagođavaju ovaj period u skladu sa stepenom pretpostavljenog rizika revidovane aktivnosti (20 dana za reviziju niskog rizika i 40 dana za reviziju visokog rizika). Međutim, ne uzimaju se u obzir dani koji su stvarno potrebni za obavljanje revizije; umjesto toga, revizije se planiraju tako da se uklope u ovu početnu alokaciju.	S	CHU će nastaviti da savjetuje, ohrabruje i daje uputstva revizorima da prevaziđu ovaj nalaz kroz primjenu Programa kontinuiranog profesionalnog razvoja. CHU će dati instrukcije unutrašnjim revizorima na narednim radionicama da alociraju resurse revizijama po tome koliko vremena je neophodno da bi se adekvatno ostvarili njeni ciljevi. Dati instrukcije revizorima u pilot institucijama sprovođenjem pilot revizija upravljanja i kontrola u okviru IPA Projekta "Unaprijeđenje sistema budžetiranja, Višegodišnjeg budžetskog okvira i Sistema javne unutrašnje finansijske kontrole". Unutrašnji revizori iz centralizovane IPA jedinice unutrašnje revizije biće uključeni. Dati instrukcije revizorima u pilot institucijama da primijene pilot revizije "dobijene vrijednosti za uloženi novac" u okviru	U kontinuitetu Kraj IV kvartala 2019. Kraj II kvartala 2020. Kraj III kvartala 2021.	Rukovodilac Direktorata za harmonizaciju unutrašnje revizije – CHU Rukovodilac Direktorata za harmonizaciju unutrašnje revizije - CHU Generalni direktor – CHU Generalni direktor - CHU	U aprilu i maju 2019. godine, u okviru Programa kontinuiranog usavršavanja internih revizora, CHU je u saradnji sa UZK (Upravom za kadrove) organizovao radionice na temu "Planiranje angažovanja pojedinačne revizije". Tokom radionica unutrašnjim revizorima je ukazano da alociraju svoje resurse revizijama po tome koliko vremena je neophodno da bi se ostvarili njeni ciljevi. (Liste prisutnih učesnika priloženi su u IAC 9).

				IPA Projekta "Unapređenje sistema budžetiranja, Višegodišnjeg budžetskog okvira i Sistema javne unutrašnje finansijske kontrole". Unutrašnji revizori iz centralizovane jedinice unutrašnje revizije IPA biće uključeni.			
14.	Ministarstva i Jedinica za centralnu harmonizaciju	Postoje dokazi o nadzoru angažovanja u vidu potpisa ili inicijala na radnim dokumentima. Međutim, ne čuva se nikakav zapis opitanjima koje su identifikovane tokom kontrole niti kako su ova pitanja riješene.	S	Kontrolne liste biće izrađene i obuhvaćene ažuriranim Priručnikom za rad unutrašnjih revizora u javnom sektoru.	Kraj IV kvartala 2019.	Generalni direktor - CHU	U novembru i decembru 2018. godine, CHU je u sараdnji sa Upravom za kadrove organizovao radionicu na temu "Program obezbjedenja i unaprjeđenja kvaliteta". Tokom radionica ukazano je unutrašnjim revizorima da izrade kontrolne listove u okviru Programa kontinuiranog usavršavanja internih revizora. (liste prisutnih učesnikapriloženi u IAC3)
15.	Ministarstva i Jedinica za centralnu harmonizaciju	Izvještaji o reviziji zaista sadrže mišljenje, ali je ono skriveno u tekstu. Pored toga, mišljenja nijesu formalizovana, na primjer tako što će postojati četiri stepena mišljenja sa jasnim definicijama za svaki stepen.	N	CHU će dodatno nastaviti da savjetuje unutrašnje revizore, ohrabruje ih i daje im uputstva da prevaziđu ovaj nalaz kroz primjenu Programa kontinuiranog profesionalnog razvoja.	U kontinuitetu	Rukovodilac Direktorata za harmonizaciju unutrašnje revizije - CHU	Tokom prethodnih radionica na teme "Praktična primjena novog Priručnika za rad unutrašnjih revizora" i "Program obezbjedenja i unaprjeđenja kvaliteta" u okviru Programa kontinuiranog usavršavanja internih

							revizora, unutrašnjim revizorima je savjetovano da uključe mišljenje o reviziji i da na to stave akcenat u okviru izvještaja gdje god je to moguće. (liste prisutnih učesnika na radionicama priloženi u IAC 2 i 3)
16.	Ministarstva	Izvještaji su napisani na osnovu izuzeća a ne daje se priznanje za zadovoljavajući učinak.	N	CHU će dodatno nastaviti da savjetuje unutrašnje revizore, ohrabruje ih i daje im uputstva da odaju priznanje za zadovoljavajući učinak kroz primjenu Programa kontinuiranog profesionalnog razvoja.	U kontinuitetu	Rukovodilac Direktorata za harmonizaciju unutrašnje revizije - CHU	Tokom prethodnih radionica na teme "Praktična primjena novog Priručnika za rad unutrašnjih revizora" i "Program obezbjeđenja i unaprjeđenja kvaliteta" u okviru Programa kontinuiranog usavršavanja internih revizora, unutrašnjim revizorima je savjetovano da uključe mišljenje o reviziji i da na to stave akcenat u okviru izvještaja gdje god je to moguće. (registri prisustva na radionicama priloženi u IAC 2 i 3)
17.	Ministarstva i Jedinica za centralnu harmonizaciju	Izjava o usklađenosti se ne koristi u izvještajima o reviziji ali je obuhvaćena Poveljom i samoprocjenama o kojima je izviješteno.	N	Preporuka prihvaćena i primijenjena.			Na stranu 52 Priručnika za rad unutrašnjih revizora u javnom sektoru stavili smo IIA Standard 2430. Tokom radionica "Program

							obezbjedenja i unaprijeđenja kvaliteta", održanim u novembru i decembru 2018. godine, jasno je saopšteno unutrašnjim revizorima da ne mogu koristiti izjavu "Sprovedeno u skladu sa Međunarodnim standardima profesionalne prakse unutrašnje revizije" ako to nije podržano rezultatima Program obezbjedenja i unaprjeđenja kvaliteta. (Priručnik za rad unutrašnjih revizora u javnom sektoru priložen u IAC2)
--	--	--	--	--	--	--	---

6. Realizacija zaključaka Vlade Crne Gore usvojenih na temelju Informacija o realizaciji aktivnosti i projekata koji se realizuju kroz sistem indirektnog upravljanja IPA fondovima iz I kvartala 2019. godine

U okviru realizacije aktivnosti i projekata koji se realizuju kroz sistem decentralizovanog i/ili indirektnog upravljanja fondovima pretpristupne podrške (IPA), a u skladu sa nadležnostima Direktorata za upravljačku strukturu, evidentno je ažurno praćenje redoslijeda aktivnosti, rokova za realizaciju kao i nadgledanje postupanja po obavezama svih nadležnih IPA institucija.

Nacionalni službenik za ovjeravanje će nakon sprovedene revizorske misije DG NEAR (septembar 2019. godine) i nakon obavljenih konsultacija, definisati akcioni plan za otklanjanje svih revizorskih nalaza u inoviranim i realnim rokovima. Implementaciona agencija Uprava javnih radova je dostavila Nacionalnom službeniku za ovjeravanje poseban plan obuka za službenike angažovane u periodu decembar 2018. godine – maj 2019. godine. Ipak, neophodno je urgentno postupanje u dijelu kadrovske problematike određenih IPA institucija, posebno u okviru Jedinice za implementaciju projekata Ministarstva finansija, kako bi se što prije obezbijedilo nesmetano funkcionisanje sistema upravljanja IPA sredstvima. Kroz preporuke eksternih i internih revizija, ukazano je na dalje praćenje i poboljšanje kadrovskih kapaciteta unutar implementacionih agencija, kako bi se obezbijedilo dalje nesmetano funkcionisanje.

Naznačeni rokovi u informisanju Nacionalnog službenika za ovjeravanje, na mjesečnom nivou, u vezi sa pripremom Dinamičkih planova za sprovođenje i praćenje aktivnosti u vezi postupka ugovaranja projekata u okviru CAP-a 2014, kao i radom na pripremi projektne dokumentacije neophodne za CAP 2016 i SOPEES (2015-2017), se uredno poštuju dostavljanjem ažuriranih informacija i u III kvartalu. Dinamički planovi realizacije aktivnosti u dijelu implementacije ugovora sadrže informacije o svim preduzetim radnjama u okviru pojedinačnih projekata po fazama, visini utrošenih sredstava kao i o uočenim rizicima. Direktorat za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći (CFCU) je pripremio Informaciju o statusu realizacije Sektorskog operativnog programa za zapošljavanje, obrazovanje i socijalnu politiku (SOPEES 2015-2017) i identifikovanim rizicima. Ista je dostavljena na mišljenje resornim ministarstvima i, nakon njenog usaglašavanja, upućena Vladi Crne Gore na razmatranje 24. jula 2019. godine.

Kancelarija za evropske integracije i dalje ima utvrđenu obavezu da u najkraćem roku obavijesti Nacionalnog službenika za ovjeravanje o prijedlogu novog kadrovskog rješenja na poziciji rukovodioca Operativne strukture za Programe prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija i Crna Gora – Kosovo, s obzirom da je ta pozicija i dalje upražnjena i da je privremeno obavlja službenica iz HOS kćelarije. Preostali zaključci na temelju Informacija razmatranih za prethodne kvartale redovno su praćeni kroz proceduru izvještavanja IPA tijela, propisanim kanalima komunikacije.